

UNIVERSITĀTES *Avīze*

2007. gada vasara

www.lu.lv

Ko var saskatīt mikroskopā

Ampēra institūts
Iespēja Latvijai un
Latvijas Universitātei

Rektors
Ivars Lācis
par sevi un
Universitāti

Skatīties
televizoru
ir jāprot

Ievēlēts jaunais LU rektors –

Mārcis Auziņš

16. maijā tika ievēlēts Latvijas Universitātes jaunais rektors – no abiem izvirzītajiem kandidātiem Satversmes sapulces pārstāvji izvēlējās Fizikas un matemātikas fakultātes dekānu, LU Senāta priekšsēdētāju prof. Mārci Auziņu. Uz rektora amatu pretendēja arī Vēstures un filozofijas fakultātes profesore un LU Filozofijas un socioloģijas institūta direktore Maija Kūle.

Satversmes sapulcē tika ievēlēts arī jaunais Universitātes Senāts. Latvijas Universitātes rektors tiek ievēlēts uz 4 gadiem, bet Senāta pilnvaras senatori saglabās 3 gadus.

Prof. Mārcis Auziņš savā uzrunā pirms balsojuma norādīja, ka viņa redzējumu par Universitātes turpmāko attīstību vairāk raksturo vārds «evolūcija», nevis «revolūcija». Prof. Auziņš par Universitātes prioritātēm nosauca akadēmisko ekselenci un aktīvu, padziļinātu iesaistīšanos starptautiskajā aprītē.

Mārcis Auziņš dzimis 1956. gadā, bet studiju gaitas uzsācis 1974. gadā LU Fizikas un matemātikas fakultātē. Studējis arī Pekinas Universitātē (Ķīnas Tautas Republika) un Rietumu Ontario Universitātē (Kanāda), bijis Karaliskās biedrības viesprofesors Saseksas Universitātē (Lielbritānija), viesprofesors Oklahomas Universitātē (ASV) un viesprofesors Kalifornijas Universitātē Bērklījā (ASV). Sarakstījis 1 monogrāfiju, 92 rakstus zinātniskos žurnālos un 110 konferenču tēzes. No 2002. gada ir Fizikas un matemātikas fakultātes dekāns. Prof. M. Auziņš atzīst, ka Latvijas Universitātē ir bijusi viņa vienīgā darbavieta.

Jaunievēlētais LU rektors vēl jāapstiprina Ministru kabinetā.

Aleksandrs Vorobjovs

Ampēra institūts –
ambiciozs pētījumu centrs 3

Aleksandrs Vorobjovs

Jauna profesionālā
maģistra studiju
programma 6

Kitija Balcare

Kultūru dažādība:
bagātināšanās iespēja vai
šķelšanās faktors? 9

Inta Grīnberga

Studiju kursi klausītājiem 12

Karīna Oborune

LU studenti ANO
simulācijā Ņujorkā 14

Aleksandrs Vorobjovs

Pasaule mikroskopā 16

Agris Ozols

Universitātē
nepieciešama dažādība 18

Anna Platpīre

Margitas Zālītes pētīšana 21

Kitija Balcare

Virzienrādītājus meklēt
Karjeras centrā 24

Inta Grīnberga

Skatīties televizoru
ir darbs 26

Agris Ozols

Sports studentus vieno 28

UNIVERSITĀTES **Avīze**

Latvijas Universitātes izdevums
Iznāk kopš 25.09.1922.

Raiņa bulvāris 19-127

Rīga, LV-1586

Tālrunis: 7034329

E-pasts: info@lu.lv

ISBN 9984-770-98-2

Atbildīgā par izdevumu
Ilona Vilcāne

Korespondenti: **Kitija Balcare,**
Inta Grīnberga, Agris Ozols,
Karīna Oborune, Anna Platpīre,
Aleksandrs Vorobjovs

Maketētāja **Ieva Tiltiņa**

Fotogrāfs **Toms Grīnbergs**

Literārā redaktore **Ruta Puriņa**

Atbalsts internetā **Andis Janovs**

LU Akadēmiskais apgāds

Izdevumu sagatavojis **LU Preses centrs**

Reģistrācijas apliecība nr. 535

© Latvijas Universitāte, 2007

Pārpublicēšanas un citēšanas gadījumā
atsauce uz UA obligāta

<http://avize.lu.lv>

Ampēra institūts – ambiciozs pētījumu centrs

Aleksandrs VOROBOVS

22. martā festivālā «Francijas pavasaris Latvijā 2007» notikušajā ekonomikas forumā «Tilts Latvijas–Francijas sadarbībai», klātesot Valsts prezidentei Vairai Vīkei-Freibergai, Latvijas Ekonomikas ministrija un Latvijas Izglītības un zinātnes ministrija un Francijas Nacionālās izglītības, augstākās izglītības un zinātnes ministrija parakstīja Francijas–Latvijas kopprojekta – magnētohidrodinamikas (MHD) jomas pētījumu centra «Ampēra institūts» (turpmāk – Institūts) – saprašanās deklarāciju. Šis centrs veidots uz Latvijas Universitātes Fizikas institūta (LU FI) bāzes. Oficiāla abu pušu ministriju parakstīta deklarācija ļaus pētījumu centram piesaistīt finansējumu, citu valstu zinātniekus, kā arī mobilizēt aktīvāku sadarbību zinātniskās aprindas un valsts institūcijas Latvijā, Francijā un citās Eiropas Savienības valstīs. Projekta iniciators no Latvijas puses – LU FI akadēmiķis Oļģerts Lielausis – Institūtu uzskata par iespēju, kuras īstenošana ir pašu zinātnieku rokās.

Ampēra institūts – Latvijas un Francijas sadarbības rezultāts

Latvija ir pirmā valsts pasaulē, kas veiksmīgi īstenojusi liela izmēra MHD dinamo eksperimentu, proti, magnētiskā lauka ģenerēšanu, rotējot liela šķidra nātrija daudzumam, kas vada elektrību. Tā praktiski ir Zemes magnētiskā lauka eksperimentāla modelēšana laboratorijas apstākļos un demonstrē, kā rodas Zemes magnētiskais lauks. 1999. gadā šo darbu veica LU FI zinātnieki Salaspilī akadēmiķa Agra Gailiša vadībā. Kopš šī eksperimenta LU FI ir izgatavojis vairākas liela mēroga unikālas zinātniskās iekārtas darbam ar šķidriem metāliem, un tās sekmīgi darbojas dažādās pasaules zinātniskajās in-

stitūcijās. Šim institūtam ir sekmīga sadarbība ar Parīzes D. Didro un P. M. Kirī Universitātēm.

Latvijai un Francijai izveidojušās senas tradīcijas, sadarbojoties šķidro metālu tehnoloģiju pētījumos un gūstot sasniegumus šajās pētījumu jomās. Līdz ar to radās priekšlikums par kopīgu «Ampēra iniciatīvu» – izveidot Latvijā unikālu eksperimentālu platformu šķidro metālu pētījumiem un tehnoloģiju izstrādāšanai. «Ampēra iniciatīva» bija pagaidu nosaukums. Tagad Latvijā izveidots Eiropas nozīmes MHD pētījumu centrs «Ampēra institūts», kad drīzāk ir institūcija, nevis iniciatīva vai institūts, kā varētu tulkot angļu vārdu *institution*. Salaspilī tiek veidota Eiropas mēroga in-

Attēlā: Francijas–Latvijas projekta «Ampēra Institūts» saprašanās memoranda parakstīšana. Priekšplānā no kreisās: **Andrē Žans Liburels** (*André-Jean Libourel*), Francijas Republikas vēstnieks Latvijā; **Baiba Rivža**, LR izglītības un zinātnes ministre; **Jurijs Strods**, LR ekonomikas ministrs. 2007. gada 22. marts

frastruktūra šķidro metālu, galvenokārt šķidrā nātrija, un MHD, kā arī starpdisciplināru parādību pētījumiem. Pētījumu rezultāti un jaunas tehnoloģijas interesē kodolenerģētikas nozari Francijā un metalurģijas nozari Latvijā.

Augsta līmeņa Latvijas un Francijas amatpersonu apņemšanās sadarboties MHD jomā sekmē Latvijas iekļaušanos Eiropas zinātniskajā telpā. Kā zināms, Institūts ir ambiciozs pētījumu centrs, kas izvirzījis mērķi kļūt par vadošo Eiropā MHD jomā. Viens no galvenajiem Institūta izveides mērķiem būs jaunu stratēģiski svarīgu enerģijas avotu izveidošana. Projekts paredz Latvijas un Francijas uzņēmējiem ekonomisko ieguvumu biznesa projektos, kas saistīti ar jaunajām tehnoloģijām. Institūtā jau tagad tiek īstenoti 2 Francijas zinātnisko institūciju finansēti projekti kodolsintēzes reaktora izbūvē. Lai arī formāli šie projekti pieskaitīti Institūta veikumam, tie notiek *EuroAtom* programmā (25. aprīlī notika LU un *EuroAtom* asociācijas sēde).

LU Fizikas institūts

Institūta izveidei veltītā forumā Latvijas pozīciju puda Ministru prezidents Aigars Kalvītis: «Valsts ir ieinteresēta zinātnes un uzņēmējdarbības sadarbībā, gan radot labvēlīgu vidi šādai sadarbībai, gan ieguldot tajā aizvien lielākus līdzekļus.»

«Kopīgā deklarācija par projektu «Ampēra institūts» ir ārkārtīgi nozīmīga,» ir pārliecināts kādreizējais Latvijas premjers, ekonomikas foruma moderators Valdis Birkavs. Kā ekonomikas forumā teica Valsts prezidente Vaira Vīķe-Freiberga, deklarācijai ir fundamentāla nozīme Latvijas–Francijas zinātņu sadarbībā, jo paredz Latvijā veidot Eiropas mēroga zinātnes un tehnoloģiju centru MHD jomā. Deklarācijas mērķis ir stiprināt sadarbību starp Latvijas un Francijas zinātniskajām institūcijām, kuras ir pādušas savu gribu īstenot latviešu un franču sadarbību MHD jomā.

Atzīstot Latvijas fiziku sasniegumus ES programmā COST (*European Cooperation in the Field of Scientific and Technical Research*), Latvijas fiziķis Oļģerts Lielausis un Francijas pārstāvis, Grenoble Nacionālā politehniskā institūta profesors Antuāns Alemani (*Antoine Alemany*) ierosināja tieši Latvijā, Salaspilī, izveidot pētījumu centru MHD nozarē. Savukārt, atzīstot Francijas puses lielo ieguldījumu šajā sadarbības projektā, centram dots Andrē Marī Ampēra vārds (franču zinātnieks, matemātiķis un fiziķis, magnētisma teorijas pamatlicējs (1775–1836), pirmais pētījis elektro-magnētiskās parādības).

Deklarācijā teikts, ka abas valstis atzinīgi vērtē abpusējo speciālistu un pētnieku apmācību, sadarbību starp augstākās izglītības iestādēm un pasniedzēju un zinātnieku apmaiņu, kopīgu dalību Eiropas un starptautiskos projektos. Deklarācija parakstīta ar vēlmi padziļināt, strukturēt un paplašināt Latvijas–Francijas zinātnisko un tehnoloģisko sadarbību magneto-hidrodinamikas jomā. Abas puses apņemas to panākt, nodrošinot studentu piedalīšanos pētniecības projektos. Tādējādi dota iespēja pētniecībai MHD attīstīties ilgtermiņā. Tas sekmē kompetenču un tehnoloģisko prasmju apmaiņu, koncentrē gan divpusējai, gan Eiropas mēroga sadarbībai pieejamos līdzekļus, lai īstenotu šo programmu un veiktu citu pasākumus. Pētījumus Latvijas pusē veiks LU FI un citi zinātniskie in-

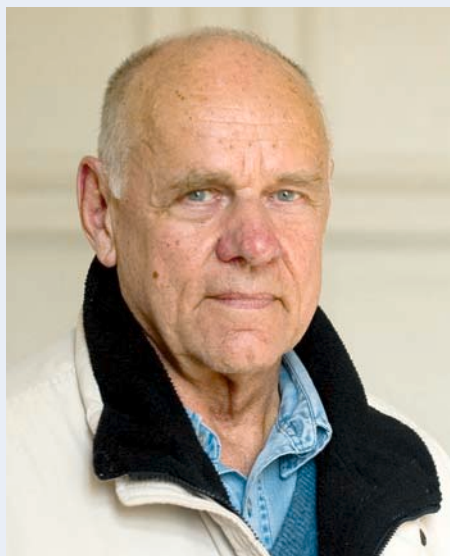
stitūti. Turklāt projektā «Ampēra iniciatīva» paredzēts izveidot starptautisku maģistra programmu fizikā MHD jomā. To kopīgi realizētu 3–4 Eiropas universitātes. Jau no 2007./2008. mācību gada angļiski runājošiem studentiem arī bez franču valodas zināšanām varētu tikt piedāvātas stipendijas MHD jomas apgūšanai Francijas universitātēs. Francijas Nacionālās izglītības, augstākās izglītības un zinātnes ministrija ir gatava atbalstīt Latvijas studentu studijas Francijā, tāpēc Francijas vēstniecība Latvijā piedāvā stipendijas LU fizikas studentiem, kuri plāno nākotnē saistīt savu pētījumu virzienu ar MHD jomu. Institūts ir viens no līdzekļiem, kā veicināt studentu interesi par MHD.

Kā radās Institūts

«Jau vairāk nekā 15 gadus sekmīgi norit Francijas un Latvijas zinātniskā sadarbība magnētisko parādību pētījumos,» ar šādiem vārdiem sākas katrs otrais informācijas avots par Institūtu. Viens no projekta iniciatoriem – Oļģerts Lielausis – gan zina stāstīt, ka MHD jomā jau bijušas 18 konferences, kas notiek ik pēc 3–4 gadiem, turklāt pats Lielausis visu savu mūžu ir strādājis šajā nozarē. Vēršos pie viņa, lai izkļiedētu mītus, kas veidojušies ap Institūtu.

«Bija tāda sadarbības akcija *Cooperation in Science and Technology* mūsu nozarē – magneto-hidrodinamikā,» par Institūta rašanos stāsta Oļģerts Lielausis. «Šīs kooperācijas ietvaros 3 delegācijas – Francijas, Latvijas un Vācijas – izvirzīja ideju dibināt Rīgā hidrometālmetāloģijās un MHD Eiropas līmeņa zinātņu centru. Klasiska kooperācijas izpausme – tā vienkārši piedāvā ideju. Kā jau tas zinātņu pasaulē vienmēr ir, pēc garām diskusijām dzima minētā saprašanās jeb kopīgā deklarācija. Šo apņemšanos strādāt nosauca par «Ampēra institūtu», kas manā izpratnē Latvijai ir iespēja, bet kā mēs to izmantosim – tā jau ir mūsu atbildība.»

Kā paskaidroja Oļģerts Lielausis, parakstītajā deklarācijā zinātniekus galvenokārt interesē 4. punkts, kurā teikts, ka zinātniskās aktivitātes no Latvijas puses organizēs Zinātnes padome, LU, LU FI un citas zinātniskās pētniecības institūcijas. Savukārt no Francijas puses

Oļģerts Lielausis, LU Fizikas institūta vadošais pētnieks, Latvijas Zinātņu akadēmijas īstētais loceklis

Institūtu nodrošinās augstākajā līmenī – Nacionālais zinātnisko pētījumu centrs (CNRS – franču *Centre National de la Recherche Scientifique*), kas ir Latvijas Zinātnes padomes analogs, un Francijas Atomenerģijas pārvalde (CEA – franču *Commissariat à l'Énergie Atomique*), kas ir pašas augstākās institūcijas Francijā MHD jomā. «Vienu brīdi tika izskatīts arī tāds variants, ka Institūtu veidotu dažādas universitātes vai pat atsevišķas to fakultātes. Tomēr galīgajā variantā Francijas pārstāvniecības līmenis šajā projektā norāda uz viņu nopietno attieksmi,» skaidro Oļģerts Lielausis. Turpat deklarācijas 3. punktā uzskaitītas darba grupas, kuras varētu attīstīt savus projektus tuvākajā laikā pēc Latvijas–Francijas sadarbības iespējām: dinamo efekta un hidromagnētiskā efekta fundamentālie pētījumi profesora Agra Gailiša vadībā, šķidro metālu pētījumi Oļģerta Lielausa vadībā, lietišķie pētījumi magnetohidrodinamikas jomā Jāņa Freiberga vadībā un magnētisko šķidrumu un nanosistēmu pētījumi profesora Andreja Cēbera vadībā. Šīs darba grupas pierādīja, ka Latvijai un Francijai ir kopīgas intereses, tādēļ arī sagaidāmi kopīgi rezultāti.

Institūts ir Eiropas struktūru saliedētības un visu birokrātisko etapu pārvarēšanas piemērs. Tomēr zinātniekiem ir zināmas bažas par projekta tālāku virzību: «Oficiālie dokumenti ir uzrakstīti, un papīru rakstītājiem savs darbs jau padarīts. Bail ir no tā, ka tagad visi ir atlaidušies, jo būtu jāsākas pašam zinātniskajam darbam,» tā Lielausis.

Institūts gan nav Fizikas institūta sastāvdaļa, jo tas liegtu galveno – iespēju sadarboties tagadējā līmenī. «Ir noteikts relatīvi brīvs sadarbības virziens,» atšķirību skaidro Lielausis. «Ne velti minēts, ka Latvijas pusi pārstāv vairākas institūcijas. Savādāk būtu LU FI, un cauri. Tad jau Grenobles Nacionālais politehniskais institūts slēgtu sadarbības līgumu ar LU FI vai Latvijas Universitāti, taču tad neviens Francijas ministrs šādu līgumu nebūtu parakstījis.» Tiesa, deklarācijas pirmajā redakcijā parādījās variants, ka Latviju projektā pārstāvētu tikai LU FI, bet zinātnieki pret to protestēja un galīgajā deklarācijas versijā ierakstīja visas atbildīgās institūcijas, tādēļ tagad sadarbība notiek nevis institūtu, bet valdību līmenī.

Svarīgākās aktualitātes

Jebkurš interesents, atbraucis uz LU FI, var redzēt unikālo institūta aprīkojumu, kas saglabājies no seniem laikiem un daļēji ir paštaisīts. Piemēram, 13 m³ vakuumkameru, kurā var iegūt 1000°C temperatūru. Kamerai ir īsta kosmiskā kuģa iluminators. Tādas kameras pasaulē ir 3–4. Salaspilī, LU FI, atrodas laboratorija darbam ar dzīvsudrabu; tā ir lielākā šāda laboratorija pasaulē. FI piegādā iekārtas visā pasaulē, tostarp, Amerikai un Šveicei; piemēram, Šveicē notiekošajā konkursā *European Sallation Source* (ESS) megavattjau du projektā liela daļa izpētes notikusi Latvijā un arī aprīkojums gatavots Latvijā. Tā ir bāze, ar kuru Latvija piesaistīja Franciju. «Ja mums būtu plikas sienas, tas nevienu neinteresētu,» ironiski atzīmē Oļģerts Lielausis.

Starp aktualitātēm MHD jomā ir minams konkurss *European Sallation Source*, kas ir Eiropas investīciju projekts infrastruktūras atjaunošanai. «Iegūt savā valstī šo infrastruktūru ir milzīgs ekonomisks un finansiāls panākums,» tā Lielausis. Konkurss Francijā un Spānijā šo infrastruktūru piedāvā izvietot Bilbao, Spānijā. «Latvijai nav skaidrs, kā uz to reaģēt un kāda ir mūsu vieta šajās norisēs,» savās raizēs dalījās Lielausis.

Otra aktualitāte ir jauns neitronu ģenerēšanas paņēmieni. Neitronus parasti iegūva dalīšanās reaktoros, kur radās izotopi ar visām no tā izrietošām nepatīkamām sekām. Sen zināms, bet tagad kļuvis aktuāls otrs neitronu ģenerēšanas paņēmieni – augstas enerģijas protonus, arī neitronus, iestaro blīvā materiālā, piemēram, svinā vai volframā. Tad notiek reakcijas, kuru detaļas vēl nav līdz galam izpētītas. No materiāla tiek atskaldīti neitroni, tādēļ tos sauc par atskaldītajiem neitroniem. Jaunajā neitronu ģenerēšanas avotā iegūtiem neitroniem ir ļoti interesantas īpašības, tiek iegūts daudz vairāk enerģijas. Turklāt, kad apstrū protonu staru, visas reakcijas apstājas.

Kā redzams, MHD tematika ir interesanta, tikai nedaudz pieklususi. Institūts ir viens no veidiem šos pētījumus aktivizēt. Šobrīd tiek spriests, vai jau 2008. gadā Institūtam būs savs budžets pētījumu uzsākšanai. Ministrijas ir devušas iespēju, bet, kā tiks īstenota zinātniskā darbība, atkarīgs no zinātniekiem. **UA**

02.02.

Atklāta Latvijas Universitātes 65. konference

Latvijas Universitātē no janvāra beigām līdz aprīlim norisinājās ikgadējā zinātniskā konference par visdažādāko zinātņu nozaru jautājumiem. Universitātes zinātnieki, docētāji, studenti un viesi konferencē nolasīja vairāk nekā 1 200 referātu.

08.02.

Informācijas vide Latvijā: 21. gadsimta sākums

Rīgas pils Ģerboņu zālē atvērta grāmata «Informācijas vide Latvijā: 21. gadsimta sākums», ko izdevusi Latvijas Valsts

prezidentes Vairas Vīķes-Freibergas dibinātā Stratēģiskās analīzes komisija un LU Sociālo un politisko pētījumu institūts.

06.02.

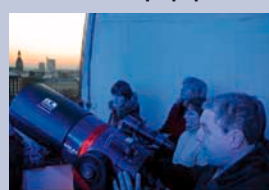
Jevgēnijs Primakovs par Krieviju mainīgā pasaulē

Latvijas Universitātes Lielajā aulā ar lekciju «Krievija mūsdienu pasaulē» uzstājās Krievijas Federācijas Tirdzniecības un rūpniecības palātas prezidents, Zinātņu akadēmijas akadēmiķis, bijušais ārlietu ministrs un premjerministrs Jevgēnijs Primakovs.

07.02.

Jaunais teleskops paplašina iespējas

Latvijas Universitātes Astronomiskajā tornī notika jauna teleskopa atklāšana. Ar Universitātes vadības atbalstu tornī uzstādīts moderns datorvadāms teleskops (objektīva diametrs – 20 cm).

14.02.

Prezentēti pētījuma rezultāti

Latvijas Universitātes Mazajā aulā notika sabiedriskā viedokļa monitoringa projekta «Latvijas Universitātes tēls – kāds tas ir, kā veidojas un kā tiek komunicēts» prezentācija.

Jauna profesionālā maģistra studiju programma

Aleksandrs VOROBJOVS

16. martā Latvijas Universitātes Ģeogrāfijas un Zemes zinātņu fakultātē (LU ĢZZF) notika jaunas augstākās profesionālās izglītības maģistra studiju programmas «Telpiskās attīstības plānošana» atklāšana. Licenci jaunajai studiju programmai izsniedza Izglītības un zinātnes ministrijas Augstākās izglītības departamenta direktors Jānis Čakste. Programmas atklāšanā piedalījās Latvijas Universitātes rektors Ivars Lācis, Latvijas Pašvaldību savienības (LPS) priekšsēdētājs Andris Jaunsleinis, reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrs Aigars Štokenbergs un vides ministrs Raimonds Vējonis.

ĢZZF dekāns Oļģerts Nikodēmus zināja stāstīt, ka pēdējos gados ir palielinājusies starpība starp bakalaura un maģistra grādu ieguvušajiem ne par labu maģistrantiem. Situāciju varētu uzlabot, ieviešot šo jauno studiju programmu. Tā sagatavota, ņemot vērā darba tirgus pieaugošo pieprasījumu, un tā pamatojas uz dabas, sociālajām un inženierzinātnēm. Programmas laikā studenti varēs izvēlēties un specializēties vienā no trim virzieniem – teritorijas plānošanā, vides plānošanā vai ģeoinformātikā.

Studiju programmu paredzēts īstenot LU ĢZZF, iesaistot mācībspēkus no citām Latvijas Universitātes fakultātēm un Rīgas Tehniskās universitātes (RTU). 1. septembrī studiju programmas īstenošana tiks sākta divos specializācijas virzienos – teritorijas plānošanā un vides plānošanā. Šoruden fakultāte jaunajā programmā plāno uzņemt vismaz 25 studentus. Jaunajai programmai gan vēl nav valsts budžeta vietu, tāpēc studentam vai pašvaldībai, kas viņu sūtīs mācīties, par mācībām nāksies maksāt 1 250 latus gadā.

Telpiskās attīstības plānošanas maģistra studiju programmas direktors, Ģeogrāfijas nodaļas asociētais profesors Pēteris Šķiņķis programmas atklāšanas pasākumā pastāstīja, ka studiju laikā studenti

apgūs gan plānošanas teoriju, metodoloģiju, gan jaunāko Latvijas un starptautisko plānošanas pieredzi, iegūs plānu un projektu izstrādāšanas un vadīšanas, kā arī sadarbības un pētnieciskā darba prasmes. Paredzētas arī prakses, kurās būs jānopelna 26 kredītpunkti. Mācību priekšmetu obligātajai A daļai paredzēti 24 kredītpunkti, izvēles B daļai – 10 un maģistra darbam – 20 kredītpunkti. Kā var noprast, studiju programma būs starpdisciplināra un sniegs ieskatu ne vien plānošanas teorijā, plānošanas sociāliem un psiholoģiskiem aspektiem attīstības ilgtspējā, bet arī ekonomikā, politikā, arhitektūrā un citās zinātnēs. Sīkāk par šo jauninājumu – sarunā ar studiju programmas direktoru Pēteri Šķiņķi.

– Jūs esat kursu «Reģionālā attīstība un politika» un «Plānošanas pamati» autors. Kādēļ bija nepieciešama atsevišķa, jauna studiju programma?

– Pirmkārt, apjoma dēļ, jo kurss ir tikai kurss, bet programma ir 80 kredītpunkti. Vēl ir tāda īpatnība, ka plānošanas pamati ir bakalaura studiju programmas kurss, savukārt te ir runa par profesionālo maģistra studiju programmu. Mēs gatavosim speciālistus, kas iegūst arī kvalifikāciju. Atšķirībā no minētajiem akadēmisko studiju

programmu kursiem, realizējot šo programmu, liels akcents tiek likts uz iemaņu apgūšanu, spējām praktiski strādāt jau no pirmās dienas profesionāli.

– Kādas ir jūsu kā studiju programmas direktora priekšnojautas par šo ieceri?

– Priekšnojautas ir dažādas tajā nozīmē, ka tā pagaidām ir maksas programma. Iepriekšējos gados mums bijušas pārrunas ar Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministriju, kuras pārziņā ir plānošanas izglītība Latvijā, ka te varētu būt skaidri iezīmētas studiju budžeta vietas. Bet tas, ka nomainījās ministrijas vadība un ka licenci ieguvām februārī, kad budžeta gada plānošana ir sen pagājusi, liedza iespēju paredzēt studiju vietas par valsts dotācijas līdzekļiem. Tas varētu atturēt daļu pretendentu, kurus mēs labprāt gribētu redzēt kā studentus.

Otrkārt, kas ir jebkuras programmas īstenošanas uzsākšanā – iekšējā sasaiste. Studiju kursi, prakses un praktiskās nodarbības ir ļoti integrējamās un no mācībspēku viedokļa veidojamas kā komandas darbs. Vienmēr, kad kādu procesu sāk no nulles, ir šis uztraukums. Maija sākumā būs pirmais mācībspēku darba seminārs, kurā mēs mēģināsim šīs lietas saskaņot un uzsākt sagatavošanās darbu. Programmas licencēšanas pieteikumā vispārējās līnijās iezīmētas kursu satura idejas, satura apguves formālās procedūras, kas attiecas uz kursa apguves soļiem, bet reālā apmācība ir veidojams process.

Ja runa ir par ilgtermiņa perspektīvu, teiksim, 10 gadiem, tad bažu nav, jo darba tirgus pieprasījums ir ļoti liels un par programmas piepildījumu ar studentiem mums nav nekādu šaubu.

Mēs esam rēķinājuši, ka šobrīd Latvijā vajadzīgi vismaz 300 teritorijas plānotāji. Tas skar, pirmkārt, pašvaldības, ministrijas, plānošanas, arī būvniecības konsultāciju kompānijas un tādas kompānijas kā, piemēram, «Latvenergo», kurai visa informācija un tikli ir piesaistīti konkrētām koordinātām.

Līdzīgas programmas, varbūt ne tieši mūsu specializācijas virzienā tverošas, bet blakus – pilsētas plānošanas, reģionālās attīstības plānošanas un tamlīdzīgas – varētu parādīties Latvijas universitātēs ārpus Rīgas. Par to ir izskanējušas idejas, un tagad tās mēģina attīstīt. Vēlāk šī joma varētu parādīties kādā no jaunajām universitātēm – Ventspilī vai Valmierā. 3–5 studiju programmas būtu normāli, jo šobrīd Latvijā to ļoti trūkst un par to runāts jau 10–15 gadus.

Plānotāji Latvijā šobrīd tiek sagatavoti dažādosursos. Viņu zināšanas un priekšstatu pamatā balstās uz pieredzi. Bet no Universitātes viedokļa galvenais, kas var mainīt profesionālo plānošanas jomu, ir maģistra programma. Tā nozīmē arī pētnieciska darba iemaņas un domāšanu un šī lauka piesātinājumu ne tikai ar speciālistiem, bet arī ar pētījumiem, kritiku un diskusijām par attīstību – visu to, kā Latvijā ļoti pietrūkst. Pašlaik šīs funkcijas daļēji veic sabiedriskās organizācijas – «Kreislāstī», «Mežaparka biedrība» –, bet, piemēram, politisko partiju līmenī par plānošanas jautājumiem nav diskusijas.

– Kā mācību materiālu un mācībspēku ziņā ĢZZF plāno nodrošināt studiju programmas starpdisciplināritāti? Vai sadarbība ar RTU bija pašu izvēle vai vienkārši nebija citas izvēles, kā īstenot šo programmu?

– Ar RTU ir vienošanās par sadarbību, bet pagaidām tā izpaužas tikai ar mācībspēku līdzdalību. No Izglītības un zinātņu ministrijas rakursa skatoties, tā ir Latvijas Universitātes, nevis divu universitāšu programma.

Plānošanas lauks nav tāds, kas piederīgs tikai ģeogrāfijai. Mums bija arī grūtības, kad vajadzēja identificēt studiju programmas zinātņu nozari: dabaszinātņu, sociālo zinātņu un inženierzinātņu nozari. Bija jāizšķiras par vienu no tām, palikām pie inženierzinātnēm. Pēc būtības vienlīdz svarīgas ir vadībzinātņu iemaņas un zināšanas, jo plānošana ir teritorijas attīstības vadības darbs. Plānošanā pasaulē strādā ģeogrāfi, ekonomisti, arhitekti un ļoti daudzi starpdisciplinārie speciālisti, piemēram, sociālantropologi, kas nav vienā dārziņā ieliekami. Viens no mūsu specializācijas virzieniem – teritorijas plānošana – ir stratēģiskā līmenī, lielām telpām: reģions, valsts. Tur labākas ir ģeogrāfa zināšanas, skatījums un pieredze. Ja runa ir par vietējo līmeni, detālo plānojumu – tur nepieciešamas precīzas inženierzināšanas un arhitektūra ar tās specifisko telpisko domāšanu. Latvijā arhitekti un ģeogrāfi dominē pilsētu plānošanā, kur

vajadzīgas eksaktās zināšanas. Par dizainu atbild arhitekti. Lauku teritorijām un reģionu plānošanai atkal ir pavisam cita specifika, kur ģeogrāfu kompleksās zināšanas ir ļoti lietderīgas. Tas ir pilnīgi dabīgi. Visas šīs starpdisciplinārās zināšanas jāintegrē vienotā plānošanas laukā.

– Kad plānots sākt īstenot programmas trešo specializācijas virzienu – ģeoinformātiku? Kādēļ tā netiks īstenota kopā ar pirmajām divām jau no nākamā akadēmiskā gada?

– Mums ir pilnīgi skaidrs, ka mēs varam palaist divus pārējos specializācijas virzienus, vadoties pēc tā, ka mums nav šaubu par to nokomplektēšanu. Ir sagaidāmi vismaz 10 studenti katrā virzienā, turklāt tas ir ļoti uzmanīgs novērtējums. Tik pieticīgas aplēses tādēļ, ka mums ir zināma nedrošība, ka pirmajā studiju gadā būs vairāk maksātgrībošu pretendentu. Normāla apmācības grupa ir 15 studenti, šis noteikums attiecas arī uz ģeoinformātiku.

Runājot par ģeoinformātiku, mēs gribam pataustīt reakciju un iestāšanās aktivitāti. Otrs, ko es vēl neminēju, mēs gribam tehniski sagatavoties ģeoinformātikas sadaļai – metodiski un saturiski sagatavoties *gruntīgāk*. Šobrīd visi speciālisti, kas strādā šajā jomā, arī mūsu akadēmiskajās programmās, ir ļoti aizņemti. Tie, kuri strādā Rīgas Domē vai plānošanas birojos, ir totāli aizņemti ikdienas darbā.

– Vai valsts institūcijas nav izteikušas gatavību arī finansiāli atbalstīt topošos teritorijas plānošanas speciālistus, proti, jaunās programmas studentus, vai arī atbalsts ir tikai morāls?

– Pateicības vārdi nav bijuši tāpēc, ka mēs uzprasījāties, lai mums pasaka paldies. Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrija mūs nelika mierā 2–3 gadus, kamēr mēs gatavojām programmu. 2 ministri uzskatīja mūsu programmas atklāšanu par pietiekami nozīmīgu pasākumu, lai to apmeklētu. Ministru dalība programmas atklāšanā ir ne tikai paldies žests, bet politisks atbalsts.

Ar Aigaru Štokenbergu mums ir vienošanās, ka šīgada valsts budžeta grozījumos tiks piešķirts netiešs finansējums mūsu studiju programmai. Štokenbergs, racionāli domājošs cilvēks, šo naudu kā mērķdotāciju piešķirs reģionu plānošanas aģentūrām, kas tālāk segs studiju maksu.

LU Ģeogrāfijas un Zemes zinātņu fakultātē atklāj jauno studiju programmu «Telpiskās attīstības plānošana» atklāšana. No kreisās: LU rektors **Ivars Lācis** saņem jaunās studiju programmas licenci no LR Izglītības un zinātnes ministrijas Augstākās izglītības departamenta direktora **Jāņa Čakstes**

– Vai nav pārāk optimistiski cerēt, ka priekšzināšanu līmenis būs būtiski lielāks par nulli? Kā domājat risināt studentu dažādas sagatavotības problēmu, lai vieniem nav jānīkst garlaicībā, kamēr citi īsti neizprot, par ko iet runa lekcijas laikā?

– Tā ir visu maģistra studiju programmu problēma, ka studenti atnāk ar dažādām priekšzināšanām. Ekonomikas un vadības fakultātē plānošanas teorētiskie pamati noteikti ir pieejami kā izvēles kurss, pašsaprotami, ka ģeogrāfiem, arhitektiem un vides speciālistiem šāds kurss ir.

Profesionālā programmā teorētiskais līmenis ir saistīts ar objektu un mērķorientētu kritisku domāšanu. Viens ir zināt teoriju, otrs – to anatomiski izņemt cauri, jo daudz kas šajā jomā notiek tāds, kas tieši neattiecas uz plānošanu kā birokrātisku procedūru, kura aprakstīta likumdošanā. Plānošana, ar ko nodarbojas attīstītāji, kuri veido jaunus objektus pilsētā, – tas tomēr ir kas cits.

Akadēmiskā programmā tiem, kas studē plānošanas teoriju, un arī profesionāliem, formāli ejot birokrātisku plānošanas procedūru, nav pieslēgti visi «maņu orgāni». Procedūra ir sīki aprakstīta tiesību aktos, tos soļus var spert diezgan automātiski – tik dienās jābūt tādiem paziņojumiem, jāsaņem iedzīvotāju iebildumi, proti, kaut kādu viedokli, kuru ievēro vai neievēro. To var darīt ļoti mehāniski. Savukārt teritorijas attīstība notiek ļoti ātri un kontekstuāli. Tā jāprot analizēt, saprast un izjust, ka tā nav tikai prakses lieta, ka arī teorētiskai sagatavotībai jābūt pietiekamai, lai ķertos pie prakses – uzņemtos risku, piedāvātu jaunus risinājumus, zinātu, kāda varētu būt cilvēku reakcija uz tiem lēmumiem, kas ir pretrunā ar šībrīža vairākuma saprašanu.

Teorētiskās zināšanas papildina arī pasaules pieredze – netradicionāli modeļi saņem pretestību, bet vēlāk izrādās sekmīgi. Nav jēgas studentiem ar bakalaura grādu to stāstīt akadēmiskā studiju programmā. Piemēram, Zviedrijā viena no ģeogrāfu pamata mācību grāmatām ir *Planning Disasters* (plānošanas katastrofas vai neveiksmes). Tajā tiek analizētas biežāk finansējamās katastrofas, pēc tam idejiskas katastrofas. Šīs tēmas klasika ir Sidnejas operas nams. Neviens netais, ka to nevajadzēja celt, bet no pašvaldības budžeta

viedokļa tie ir bijuši dubultziedumi. No šī viedokļa tā ir plānošanas katastrofa, kas vienlaikus ir viens no postmodernisma zīmoliem pasaules arhitektūrā.

Šī arī ir teorija, jo ir zināmi koncepti, vēsturiskie modeļi – to izpratnei un radošai analīzei ir vajadzīgas teorētiskās zināšanas, ne jau teorija teorijas pēc. Tādēļ priekšzināšanām nav izšķiroša nozīme. Plānošanas teorijas kursā dosim izlīdzināšanas tēmu loku, lai pirmā semestra laikā veidotu zināšanu platformu. Nekādā gadījumā neliksim sietu jau ar eksāmena tipa uzņemšanu.

– Kāda tad būs uzņemšanas procedūra?

– Iestājoties studentam tiks rīkotas pārrunas. Tajās pārbaudīsim kandidāta priekšstatus, zināšanas, pieredzi un motivāciju – vai studentam ir pietiekama skaidrība par programmas profilu un iespējām strādāt.

– Turpat pamatuzdevumos rakstīts vēl tāds uzdevums – sniegt studentiem zināšanas, lai plānošanas darbā un projektu izstrādē lietotu jaunākās informācijas tehnoloģijas (IT). Kas domāts ar jaunākajām IT? Kā tas tiks nodrošināts ĢZZF?

– Turpat fakultātē ir tehniskā bāze. Pieminot IT, runa ir vairāk par ģeoinformātiku. Ģeomātika, kartogrāfija, aerouzņēmumu un kosmisko uzņēmumu dešifrēšana – tie ir instrumenti, kas pieejami jau gatavu programmu veidā, mūsu fakultātes cilvēki strādā pie speciālas programmatūras izstrādes. Programma pati par sevi ir tikai instruments, neskatoties uz programmu analītiskajiem pielikumiem. Tikko ir kāda jauna problēma, no jauna jātaisa speciāla programma.

– Pastāstiet vairāk par trešo specializācijas virzienu – vides plānošanu!

– Tas vairāk attiecas uz Vides ministriju, šī specializācija atrodas vides pārvaldības institūciju paspārnē.

Šobrīd liels pieprasījums ir pēc aizsargājamo dabas teritoriju un upju baseinu apsaimniekošanas plāniem, kas vērsti, pirmkārt, uz to, lai izstrādātu zemes un objektu izmantošanas noteiktu režīmu. Tagad ir aktuāli izveidot institūciju, kas atbildētu par šo dabas teritoriju monitoringu. Tiek uzraudzīta cilvēku darbība – cik lielā mērā tā rada spiedienu uz dabas sistēmas funkcijām. Baseina griezumā

runa ir par to, ka upes baseins ir kā piltuve, pa kuru atmosfēras, virszemes un pazemes ūdeņi nokļūst mazākā, tad lielākā upē un jūrā. Šajā piltuvē darbojas arī cilvēks – viņš stāda mežu, audzē lauksaimniecības kultūras, tādēļ lieto minerālmēslojumu, tad izdomā uzcelt kādu aizsprostu vai hesiņu. Tas viss ietekmē baseina plūsmas struktūru. Ūdeņi nokļūst kaitīgi ķīmiskie savienojumi, kas atstāj iespaidu uz jūru un upju hidrodinamiku – applūšanas iespējām, uz gruntsūdeņu ķīmisko sastāvu.

Latvijā ir doma par ātrgaitas dzelzceļu *Rail-Baltic*. Ir vairāki varianti, kur šī trase varētu iet. Viens no veidiem, kā skatīt šo trasi, ir caur dabas kompleksiem. Dzelzceļš kā tehnisks veidojums ir ne tikai loģistika elements, bet tas arī veido lielu barjeru. Šī tehniskā būve pilnībā izmaina ūdens kustību zemes virsējā slānī. Tas ir liels žogs visām migrācijām – gan cilvēku, gan zaķišu migrācijai. Izlemt, kur būtu optimāli laist šo trasi, tas ir arī vides plānotāju darbs.

– Vai darba tirgū vēl ir kāds cits pieaugošs pieprasījums ģeogrāfijas jomā? Jūs minējāt pilsētu plānošanu. Vai nav plānotas vēl citas jaunas studiju programmas?

– Man nepatīk nodalīt plānošanas jomas. Plānošanas būtībai vistuvākais ir tas, ko es saucu par stratēģisko plānošanu, kas līdzīga stratēģiskai spēlei, piemēram, šaham. Ja plānošana ir stratēģiska, tad tālākā specializācija – pilsētu, ainavu, vides vai reģionālā plānošana – nav izšķiroša. To var viegli iemācīties un šim atšķirībam ātri pielāgoties. Latvijā trūkst plānotāju. Būtu labi, ja tos gatavotu vairākās programmās. Tad veidotos jomas profesionāļi, raisītos argumentētas diskusijas, arī politiski būtu labāk sagatavoti.

Mūsu programma ir vērsta uz cilvēkiem. Visos specializācijas virzienos tā vērsta uz tādu speciālistu sagatavošanu, kas var vadīt. Telpiskās attīstības plānošanas speciālists ministrijā vai lielā uzņēmumā varēs formulēt darba uzdevumus, ne tikai risināt atsevišķas, specifiskas problēmas. Pieprasījums ir nevis pēc tehniska plānotāja, bet pēc tāda, kas var adoptēt kompānijas profilam atbilstošas funkcijas.

Šiem vārdiem noteikti nav grūti noticēt, tādēļ vien atliek novēlēt LU ĢZZF un Pēterim Šķiņķim iecerēto plānu izdošanos! **VA**

Kitija BALCARE

Kultūru daudzveidība rada mozaikāi līdzīgu ainu, kuru kāda roka, un tā nav cilvēka roka, liek kopā. Brīžiem maļiņas nesakrīt, tāpēc rodas uzskatu sadursme vai pat konflikts, bet tad šis gabaliņš tiek nolikts citā vietā un turpina funkcionēt tālāk kopējā ainā. Šī bilde nekad nebūs gatava pilnībā, to šis licējs apzinās, bet turpina vērot un baudīt pašu procesu, nevis rezultātu. Katram gabaliņam, ja tas vispār eksistē, ir sava jēga un mērķi. Tikai ne vienmēr citas kultūras pārstāvis to uzreiz sapratīs un gribēs pieņemt.

Kultūru dažādība ir nevis šķelšanās faktors, bet sabiedrības bagātināšanās iespēja.
Foto no Šrilankas Jaunā gada sagaidīšanas svinībām LU Medicīnas fakultātē

KULTŪRU DAŽĀDĪBA:

bagātināšanās iespēja vai šķelšanās faktors?

Cilvēkam, kas piedzimis vienā kultūras vidē, ir pavisam atšķirīgs pasaules redzējums nekā citai kultūrai piederīgajam. Abiem var būt pilnvērtīga dzīve, bet viedokļi nesakrītīs dažādos aspektos. Katrs no viņiem veido nozīmi no atšķirīgām faktoru paletēm. Nevienam nevar apgalvot, ka viņa skatījums ir vērtīgāks par citu. Multikulturālā sabiedrībā, kur neizbēgami dzīvo dažādu etnisko, reliģisko, politisko un daudzu citu atšķirīgu grupu pārstāvji, cilvēks ir izvēles priekšā – cienīt dažādību vai dzīvot sabiedrībā, kur valda aizspriedumi, kas var novest pie konfliktiem.

No multikulturālās sabiedrības nav iespējams izvairīties, jo kultūras process absorbē elementus, kas iebrūk no ārienes. Ja sabiedrībā, kur cilvēks attīstās, trūkst objektīvas informācijas par atšķirīgām kultūrām, zināšanu trūkumu var viegli aizpildīt ar negatīvām emocijām pret nezināmo. Mūsdienās tam ir arī uzskatāmi fakti, piemēram, divu dažādu subkultūru – panku un reperu – kautiņi Liepājā, uzbrukumi citas ādas krāsas pārstāvjiem Vecrīgas ielās, sabiedrībā vērojama konkrētu grupu, romu (čigānu) izcelsmes pārstāvju, homoseksuāļu un musulmaņu diskriminācijas gadījumi. Viens no kultūras raksturīgiem elementiem ir valoda un tās īpatnības, ko uzskatāmi atklāj Latvijas Universitātes Multikulturālās izglītības centra pētnieču veiktais pētījums.

Pēta kultūru dialoga izpausmes Latvijā

Pēdējo divu gadu laikā tika izstrādāts Eiropas Komisijas atbalstīts starptautisks kultūru komunikācijas un integrācijas pētījums «Kultūru dialogs Eiropas multikulturālajā sabiedrībā», kas aptvēra piecas vecās Eiropas Savienības dalībvalstis – Vāciju, Franciju, Itāliju, Apvienoto Karalisti un Zviedriju – un Latviju. Latviju pārstāvēja Latvijas Universitātes Pedagoģijas un psiholoģijas fakultātes Multikulturālās izglītības centrs. Pētījumā tika veikta aptauja, kurā fiksēti un vērtēti no respondentu viedokļa nozīmīgi, ar ārēju vai iekšēju konfliktu saistīti atgadījumi dažādu kultūru pārstāvju komunikācijā. Uz pētījuma bāzes pirmo

reizi Latvijā ir izveidota programma valsts valodas lietojuma veicināšanai.

Latvijas Universitātes Multikulturālās izglītības centra projektā bija iesaistījušās pētnieces – centra un projekta vadītāja *Dr. philol.* Vineta Poriņa, prof. *Dr. paed.* Dagmāra Ausekle un PPF doktorante *Mg. psych.* Solvita Mētra-Ozoliņa. Viņas veica pētījumu, kas parādīja, ka mūsu valstī joprojām aktuālākā problēma dažādu kultūru saskarē ir tieši saziņas valodas izvēle un Latvijas iedzīvotāju iespējas saziņāties valsts valodā.

Piecas pētījumā aptvertajās Rietumeiropas valstīs, kur atšķirībā no Latvijas bēgļu un patvēruma meklētāju skaits mērāms simtos un tūkstošos, dominē problēmas, kas saistītas ar imigrācijas radītajām sekām. Latvijas respondentu atbildēs pārsvarā minēti incidenti, kas radušies uz saziņas valodas izvēles pamata. Parasti ir runa par latviešu vai krievu valodas izvēli komunikācijā starp latviešiem un mazākumtautību pārstāvjiem gan formālā, gan neformālā vidē. Anketās kā incidenta sekas bieži ir minēti latviešu psiholoģiskais diskomforts. Tas būtiski atšķiras no pētījuma rezultātiem t. s. vecajās Eiropas Savienības dalībvalstīs.

«Vecajās Eiropas Savienības dalībvalstīs dominējošie kritiskie incidenti dažādu kultūru pārstāvju komunikācijā saistīti galvenokārt ar atšķirībām reliģiskajā piederībā un konkrētas rases vai tautības tradicionālajā kultūrā, uzskatu un vērtību sistēmā, piemēram, pieklājības normu izpratnē, sirsnības izpausmēs neformālajā komunikācijā, kā arī ar atšķirībām runas tempā vai žestu izpratnē, ģimenes hierarhiskajā struktūrā, tabu tēmās,» stāsta V. Poriņa.

Pētījuma mērķis bija – ar psihologa Džona Flanagan izstrādātās kritiskā incidenta metodes palīdzību novērtēt problēmas kultūru komunikācijā un integrācijā sešās minētajās valstīs, kā arī uz aprakstīto kritisko incidentu pamata izveidot mācību materiālus, kas palīdzētu izprast konfliktus un paraudzīties uz incidentu no abu iesaistīto pušu viedokļa. Uz veikta

pētījuma bāzes tiek veidota programma, kuras mērķis ir veicināt lingvistisko integrāciju valstī.

«Valsts valodas lietojuma veicināšanas programma ir orientēta uz radošumu, nevis uz zināšanu multiplificēšanu. Tā piedāvā informāciju un idejas, kuras tālāk var patstāvīgi izmantot savā darbā, strādājot ar studentiem, skolēniem u. tml., piemēram, mērķis ir mācīt pastāvīgi analizēt valodas situāciju Latvijā, veikt incidentu pētījumu un mācīt arī, kā no tā izveidot īsfilmas, lomu spēles kultūru komunikācijas veicināšanai u. tml.,» atzīst V. Poriņa. «Tas viss sekmētu gan mazākumtautību pārstāvju, gan latviešu sociolingvistiskās kompetences papildināšanu.»

Kultūru incidenti un to cēloņi

Pētniecisko lauku veidoja vairāk par divsimt latviešu un mazākumtautību cilvēkiem, no kuriem liela daļa bija topošie un esošie pedagogi, kas ir arī Multikulturālas izglītības centra mērķgrupa.

«Starptautiskajos semināros bija ļoti interesanti vērot, ka mūsu kolēģi no citām valstīm bija pārsteigti, kad stāstījām par savu problēmu, tas ir, par to, ka valsts valoda netiek lietota saziņā,» stāsta S. Mētra-Ozoliņa. «Paši latvieši bieži vien pāriet uz mazākumtautības pārstāvja valodas lietojumu saziņā, tas ir, visbiežāk uz krievu valodu. Tad, kad mēs par to stāstījām, sastapāmies ar ļoti lielu interesi no citu Eiropas valstu pārstāvju puses. No citiem saņēmām atsaucību par to, ka tas ir jauns skatījums uz integrācijas jautājumiem.»

Pētnieces atzīst, ka valodas izvēles situācijās apkalpojošajā sfērā, skolās, darbavietās un jauktu laulību ģimenēs konfliktu cēloņi ir nedrošība, pašpārliecinātības trūkums, adaptācija citas valodas runātājam, kā arī pārspīlēta empātija pret otru cilvēku. Tas atklājas respondentu anketās, kur var vērot, kā atkārtojas frāzes «lai iegūtu abpusēju cieņu», «negribējās iziet uz konfliktu», «man pašai bija prieks, ka varu runāt krieviski».

Katram respondentam anonīmā anketā vajadzēja aprakstīt kādu paša piedzīvotu vai novērotu kritisko incidentu. «Tie ir spilgti atgadījumi, kas ilustrē konfliktsituāciju, kurai pamatā ir respondenta un citai etniskai vai kultūras grupai piederīga sarunas partnera, piemēram, kolēģa, drauga, nejausi sastapta cilvēka, kultūras atšķirības, piemēram, uzvedība, valoda, paradumi, ģērbšanās stils u. c.,» stāsta V. Poriņa.

«Incidentu aprakstam bija jābūt koncentrētam, lai tas ietvertu tikai nepieciešamo informāciju, koncentrējoties uz vienu jautājumu vai problēmu vai arī uz vairākiem, bet radniecīgiem jautājumiem. Lai raksturotu apstākļus, bija jāsniedz pietiekama informācija par to, kas notika, nevis – kāpēc notika.»

Pirmo grupu veidoja to respondentu atbildes, kuri bija minējuši konfliktsituācijas, kas balstījās uz saziņas valodas izvēles problēmām. Šajās anketās bija uzrādīti tādi virsraksti kā «Bez pirkuma», «Dzīves skola», «Runāji cīvēciskā valodā!», «Man latviešu valoda nebūs vajadzīga», «Konflikts kafejnīcā», «Ko vajag?». Krieviski runājošo respondentu atbildēs bieži vien atklājās aizvainojums un neizpratne par to, kāpēc dažādos gadījumos viņiem netiek atbildēts viņu valodā, un viņu anketās aprakstītajās situācijās ir vairāk virsrakstu pirmajā «es» personā («Es neko nesaprotu», «Es tevi nesaprotu»), nekā tas ir latviski runājošo respondentu atbildēs.

Latvijas pētījuma rezultāti, kuros dominē daudzveidīgas valodas izvēles situācijas gan multilingvāliem latviešiem, gan funkcionāli monolingvāliem mazākumtautību pārstāvjiem, un tas, ka valodas izvēles situācijās diskomfortā atrodas tieši pamatnācija, pētījuma kontekstā ir netipiski, uzsver V. Poriņa. Šāds rezultāts, tāpat kā imigrantu un patvēruma meklētāju nelielais skaits valstī, joprojām ir unikāls fakts vecajām Eiropas Savienības dalībvalstīm.

Otro pētnieču izdalīto grupu veidoja tās respondentu minētās atbildes, kurās bija konfliktsituācijas starp dažādu Latvijas tradicionālo kultūru pārstāvjiem, piemēram, latviešiem un krieviem, latviešiem un čigāniem. Šajos incidentos atainotas, piemēram, latviešu problēmas darbavietā, kur vadītājs ir krievs, saistībā ar Ziemassvētku svinēšanu, kas krievu un latviešu darbiniekiem atšķiras, jo latvieši pārsvarā Ziemassvētkus svin saskaņā ar luterāņu vai katoļu Ziemassvētku tradīcijām, bet krievi – saskaņā ar pareizticīgo Ziemassvētku tradīcijām. Ir gadījumi, kad tiek atspoguļotas krievu un čecēnu pusaudžu attiecības mazākumtautību skolā, kas tādējādi atklāj Krievijas politikas ietekmi Latvijā ieceļojušo krievu ģimenēs, skaidro V. Poriņa.

Trešā grupa bija to respondentu atbildes, kas raksturoja attiecības starp Latvijas patstāvīgajiem iedzīvotājiem un Latvijai netradicionālu etnosu pārstāvjiem.

«Latvieši aprakstījuši vairākus atgadījumus kontaktos ar ķīniešiem, piemēram, par neizpratni, ko izraisījis īpatnējā ķīniešu uzvedība, dzerot latviešu zāļu tēju, kuru tie pēc tējas dzeršanas apēduši,» stāsta V. Poriņa, «taču kopumā respondentu atbildēs tika iesaistīti gandrīz visu Eiropas valstu pamatetnosu pārstāvji.»

Incidentu aprakstos tika minēta itāliešu attieksme pret bērnu kā sabiedrības pamatvērtību (tā radījis neizpratni latviešos, kam pamatvērtība ir vairāk profesionālā karjera); tāpat angļu labdarības iestādes darbinieku uzstājīgā vēlme savas darbības pārskata vajadzībām nofotografēties kopā ar katru sociālās mājas iemītnieku, neraugoties uz viņu veselības stāvokli; arī franču nevēlēšanās izpalīdzēt latviešiem Francijā, ja jautājums netika uzdots franciski, pētījuma gaitā atklātās īpatnības skaidro V. Poriņa.

No kreisās: Dr. paed. prof. Dagmāra Ausekle, Dr. philol. Vineta Poriņa un Kristīne Sofija Poriņa, un Mg. psych. Solvita Mētra-Ozoliņa noslēguma konferencē Gētingenes Georga Augusta Universitātē. Foto no personiskā arhīva

Kultūru dažādība – sabiedrības priekšrocība, nevis šķelšanās faktors

«Kultūru dialogs ir divpusējs process, bet kultūru saskarsmē parasti dzimtās valodas sociokultūras normas tiek piemērotas otrajai valodai, un rezultāts ir negatīvu stereotipu veidošanās par sarunas partneri. Tas notiek gan formālajā, gan neformālajā sfērā,» stāsta D. Ausekle. «Cilvēku komunikatīvā uzvedība nav atdalāma no viņu etniskās kultūras, tādēļ kultūru saskarsmē nepieciešams balstīties uz zināšanām un dziļāku kultūras tradīciju izpratni, turklāt šī izpratne nozīmē ne tikai otrās kultūras iepazīšanu, bet arī iedziļināšanos savas kultūras tradīcijā, kuru veido savstarpēji saistītu elementu sistēma – vērtības, normas, ideāli.»

21. gadsimta cilvēkam ir jāmacās pieņemt citādo, jāmacās būt tolerantam un bagātināties no tā, ko dzird, redz, jūt sev apkārt. Viņam ir dota iespēja izvērtēt – piekrist vai oponent. Šī iespēja jāizmanto, ja tā ir dota, neskatoties uz to, ka mūsdienās cilvēks arvien vairāk tuvina sevi vispasaules pilsoņa statusam jeb kosmopolītam, bet arī pasaules izzināšanas procesā nedrīkst piekāpties svešādajam, runāt citā mēlē un aizmirst savu valodu.

Jāsaprot, ka kultūru dažādība ir nevis šķelšanās faktors, bet sabiedrības bagātināšanās iespēja. Ja tiek veicināta iecietība, sabiedrība sāk apzināties, ka nav vienas dominējošās kultūras, bet ir vairāku kultūru polilogs, kas bagātina, nevis apdraud.

Viētā un laikā, kur tiekas divu dažādu kultūru pārstāvji, katram no viņiem ir sava pieredzes bagāža un sava valoda. Pētījums apliecināja to, ka latvieši valodas izvēles situācijās mēdz pielāgoties sarunas partnera valodai, nākt soli pretī. Tomēr ir jāapzinās, ka latvieši nav liela tauta. Tāpat arī latviešu valodas lietotāju ir daudz, daudz mazāk nekā to, kam dzimtā ir krievu vai angļu valoda. Kultūra ir saskarsme. Saskarsmes pamatā ir gan verbāli, gan neverbāli izteiksmes līdzekļi. Un tie mēdz būt atšķirīgi katrai kultūrai. Ierodoties svešā zemē, mēs mēģināsim runāt ar tās iedzīvotājiem viņiem saprotamā valodā, bet ar nosacījumu, ka savā zemē to sagaidīsim arī no citu kultūru pārstāvjiem.

Kultūru modeļu daudzveidība ir jāuztver kā sabiedrības priekšrocība un kapitāls. Būtu ideāli, ja visi citādie būtu savējie. Jāpiekrīt Roterdamas Erasma vārdiem, ka neviens nevar iemīlēt citu, iekams nav sācis mīlēt sevi, un neviens nevar ienīst otru, ja pirms tam nav ienīdis sevi.

Kultūra eksistē kā cilvēku saskarsmes iznākums. Savstarpēji sazinoties, cilvēki apmainās ar informāciju, uzskatiem, arī konfliktē domstarpību dēļ, taču tikai šādā ceļā, tas ir, komunicējot, cilvēki rod arī kaut kādu kopīgu risinājumu, kompromisu.

Sīkāku informāciju par projektu var aplūkot Multikulturālās izglītības centra mājaslapā <http://www.lu.lv/mic> vai projekta mājaslapā <http://www.integration-eu.org>.

Piemērs no mācību materiāla, lai analizētu saziņas valodas izvēles situācijas:

- Situācija
Latviete, sporta kluba apmeklētāja, ar savu treneri runā latviski, bet trenere atbild krieviski un nepāriet uz klienta valodu.
 - Jautājums
«Kāpēc kliente ar treneri sporta klubā turpina runāt latviski, kaut arī trenere atbild krieviski?»
 - Piedāvātās atbildes
 1. Kliente nav pārliecināta par savu krievu valodas prasmi. Viņa kautrējas runāt krieviski.
 2. Kliente ir naidīgi noskaņota pret krievvalodīgajiem Latvijas iedzīvotājiem, tādēļ gaida, ka trenere pāries uz latviešu valodu.
 3. Kliente gaida, ka arī privātas iestādes darbinieki būs spējīgi sazināties latviski, jo latviešu valoda ir valsts valoda.
 - Ja apmācāmais izvēlēties pareizo atbildi, viņš saņem pozitīvu atgriezenisko saiti un papildu informāciju par valodas situācijas problemātiku Latvijā. Ja izvēle ir nepareiza, tiek piedāvāts izvēlēties citu atbildes variantu.
 - Atgriezeniskā saite katrai atbildei
 1. atbilde. Kliente pietiekami labi pārvalda krievu sarunvalodu, lai spētu sarunāties krieviski. Viņai nav ērti runāt krievu valodā, tāpat kā krievvalodīgajiem runāt latviski, jo tā nav viņu dzimtā valoda. Lūdzu, izvēlieties citu variantu!
 2. atbilde. Kliente pret krievvalodīgajiem Latvijas iedzīvotājiem ir noskaņota labvēlīgi. Saruna norit laipni un iecietīgi. Lūdzu, izvēlieties citu variantu!
 3. atbilde. Šī ir pareizā atbilde. Sarunā nepārejot uz krievu valodu, kliente cenšas mainīt uzvedības stereotipu. Valsts valoda Latvijā ir latviešu valoda. Latvijas sabiedrībā no padomju sistēmas vēl saglabāties uzvedības stereotips, ka latviski runājošie saziņā ar krieviski runājošiem valodas izvēles situācijās pāriet uz krievu valodu. Tas nozīmē latviski runājošo diskrimināciju un valsts valodas statusa ignorēšanu.
 - Izveidoti arī jautājumu un atbilžu kompleksi, kas ļauj vēl sīkāk iedziļināties valodas izvēles situācijā, t. i., par vienu situāciju tiek uzdoti divi savstarpēji saistīti jautājumi un piedāvātās atbildes dotas 1. personas formā, parādot, kā konkrēto atgadījumu varētu uztvert katra iesaistītā puse. Tālāk – piemērs par to pašu jau aplūkoto situāciju.
 1. jautājums: «Kāpēc trenere ar latviski runājošo klienti nerunā latviski, bet krieviski?»
 - Latviski runājošās klientes iespējamo atbilžu varianti.
 1. Trenere nav pārliecināta par savām latviešu valodas zināšanām. Viņa kautrējas runāt latviski.
 2. Trenere sarunas laikā gaida, lai es pārietu uz krievu valodu saskaņā ar stereotipu, ka latvieši piekāpjas krieviski runājošajiem.
 3. Trenere uzskata, ka viņai nav nepieciešamības pēc latviešu valodas prasmes, jo ikdienas saziņā pastāv krievu valodas pašpietiekamība.
 4. Trenere izjūt nepatiku pret mani un manu nacionālo piederību.
 2. jautājums: «Kāpēc kliente ar treneri sporta klubā, kurā pārsvarā strādā krieviski runājošie treneri, turpina runāt latviski, kaut gan trenere atbild krieviski?»
 - Krieviski runājošās treneres iespējamo atbilžu varianti.
 1. Kliente nav pārliecināta par savām krievu valodas zināšanām. Viņa kautrējas runāt krieviski.
 2. Kliente gaida, ka es sarunas laikā pāriešu uz latviešu valodu. Tas, ka viņa mani spiež runāt latviski, mani kaitina.
 3. Kliente domā, ka arī privātā uzņēmumā visiem krieviski runājošajiem darbiniekiem ar latvieti jārunā latviski.
 4. Kliente ir naidīgi noskaņota pret krieviski runājošajiem un mani, jo šeit ir Latvijas Republika.
- Arī šeit katram atbilžu variantam izveidota atgriezeniskā saite.

Piemērs no *Vinetas Poriņas raksta «Valodas izvēle kultūru komunikācijā Latvijā».*

Studiju kursi klausītājiem

Inta GRĪNBERGA

Laikā, kad strauji norit dažādu nozaru attīstība, pieaug pilnvērtīgam darbam nepieciešamais informācijas apjoms, var rasties vajadzība iegūt papildu zināšanas. Šajā situācijā noderēs Latvijas Universitātes Studiju kursi klausītājiem. Par kursu būtību un darbību pastāstīja Latvijas Universitātes Studentu servisa direktora vietniece Inta Jaunzeme.

Latvijas Universitāte iesaistās mūžizglītības procesā, un tas nozīmē, ka cilvēkam ir jārada iespējas jebkurā laikā pēc studiju beigšanas

papildināt savas zināšanas. Ņemot vērā Universitātes misiju, šī ir iespēja jebkurai interesentam ar vidējo izglītību iekļauties Universitātes studiju procesā, mācīties atsevišķus mācību priekšmetus un, ņemot vērā Universitātes plašo piedāvājumu, gandrīz katram atrast sev vajadzīgo. Studiju kursi klausītājiem nav oriģināla ideja, pasaulē tā ir ļoti plaši izplatīta. Ārvalstīs par šādiem kursiem ir daudz plašāka interese nekā pie mums, jo tur ir speciāli kursu katalogi un īpaši izveidoti kursi, ko lasa tieši šādiem cilvēkiem. Latvijas Universitātē klausītāju kursus

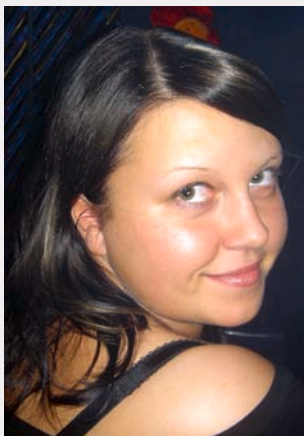
vairāk izvēlas jauni cilvēki pretēji ārvalstīm, kur var sastapt visa vecuma interesentus.

Latvijas Universitātē kopā ar pastāvīgajiem studentiem var apgūt jebkuru kursu, taču uzmanība jāpievērš tā noslodzei, vai nav pārsniegts maksimālais studentu skaits nodarbībās. Tā varētu notikt programmās, kur ir darbs mazās grupās un ierobežots vietu skaits.

Vispieprasītākās – dabaszinātņu nozares

Studiju kursi klausītājiem Latvijas Universitātē ir pieejami jau kopš 2003. gada, bet iepriekš nav

Kāpēc kļuvu par klausītāju,

Renāte Ļebedeva

Latvijas Universitātē izvēlējos kursu «Vides aizsardzība pilsētās un pagastos». Šis kurss man likās vispieņemamākais, jo ir saistīts ar manu profesiju. Arī RTU piedāvā zināšanas šajā jomā, taču attiecīgie priekšmeti (piemēram, «Vides pārvaldības sistēmas») ir obligātie studiju priekšmeti, bet RTU piedāvātie izvēles priekšmeti man nelikās interesanti un

nepieciešami. Apmeklējot šo kursu, secināju, ka priekšmeta pasniegšanas veids ir vienkāršs, saprotams un, salīdzinot ar citiem priekšmetiem, aptvertās tēmas ir globālas un praktiskas.

Andris Žukovs

Tā kā darbs aizņem gandrīz visu manu laiku, mācos klausītāju kursos Latvijas Universitātē. Esmu izvēlēties japāņu valodas kursus, jo tā ir mana sapņu valoda no sapņu zemes. Pašlaik koncentrējos tam, lai apgūtu japāņu hieroglifiku. Ieguvumi, protams, ir zināšanas, lielāka koncentrēšanās spēja un mobilizēšanās studijām.

Lauris Endulis

Visa RTU grupa kopīgi izvēlējamies kursu «Vides aizsardzība pilsētās un pagastos», jo likās, ka tas varētu būt interesants. Daļa no tur mācītā jau bija zināma no studijām RTU. Patika dažādi piemēri no dzīves, piemēram, par skābajiem lietiem u. tml.

tikuši plaši popularizēti. Aktuālāks šis temats ir kļuvis tagad – laikā, kad tiek runāts par nodarbinātības jautājumiem, konkurētspēju, jaunām zināšanām nozarēs, kur nepārtraukti ienāk kādi jauninājumi, piemēram, farmācijā, bioloģijā, informācijas tehnoloģijās. Piedāvāti tiek arī e-kursi, kur darbs vairāk notiek interneta vidē, arī valodu kursi, kur ir iespēja apgūt specifiskākas valodas, ko vairums valodu firmu nepiedāvā. Kursu apmeklētāju skaitu I. Jaunzeme vērtē kā pietiekamu, lai gan griežtos vairāk. Iespējams, cilvēki vēl nav apzinājušies, ka pastāv šādas iespējas, bet klausītāju skaits kopumā aug. Īpaši pēdējā gada laikā aktīvāki ir kļuvuši Rīgas Tehniskās universitātes (RTU) studenti, jo Latvijas Universitāte ar RTU ir noslēgusi sadarbības līgumu par studentu apmaiņu.

Studiju prasības tādas pašas kā studentiem

Iepazīties ar Universitātes piedāvātajiem studiju kursiem var **kursu reģistrā** (Latvijas Universitātes portālā) vai Studentu servisā Raiņa bulvārī 19, 122. telpā. Pierakstīšanās sākas katra semestra pirmajā dienā līdz kursa trešajai nodarbībai. Lai pieteiktos kursiem, reģistrācijas nedēļā jānododas uz Studentu servisu, tur jāaizpilda reģistrācijas veidlapa un jāpiesakās reģistrācijai. Ar reģistrācijas veidlapu jānododas uz fakultāti, kura nodrošina kursu docēšanu, pie dekāna un (vai) studiju programmu direktora, lai saskaņotu kursu apguvi. Tad Studentu servisā jāiesniedz saskaņotā reģistrā-

cijas veidlapa un jānoslēdz līgums ar Latvijas Universitāti par studiju kursu apguvi. 5 darbdienu laikā pēc līguma parakstīšanas topošajam klausītājam jāsamaksā ar pārskaitījumu par kursu apguvi (to nosaka LU rīkojums par studiju procesa maksas pakalpojumu izcenojumiem). Maksa atkarīga no kredītpunktu daudzuma.

Studiju kursa klausītājam ir jāpilda visas studiju kursu akadēmiskās saistības, jāpiedalās semināros un laboratorijas darbos, jāapmeklē lekcijas un jākārtro pārbaudījumi. Sekmīgi beidzot kursu, klausītājs saņem izziņu par izpildītajām akadēmiskajām saistībām.

Iespējas vietējiem klausītājiem un ārzemniekiem

Līgumu slēgšana un plānošana pārsvarā notiek semestra apjomā. Ir arī tādi priekšmeti, kas tiek plānoti moduļu veidā, tas nozīmē, ka kurss tiek intensīvi lasīts apmēram divus mēnešus. Moduļu programmas ir psiholoģijas programmām, ļoti bieži tās ir ārzemju vieslektoru kursiem.

Tā kā Latvijā uzturas ļoti daudz ārvalstnieku, kas šeit strādā un dzīvo, arī viņiem ir iespēja piedalīties šajosursos, tostarp arī latviešu valodā, jo ārzemnieki ļoti bieži Latvijas Universitātes Valodu centrā apgūst latviešu valodu.

I. Jaunzeme par nākotnes iecerēm stāsta, ka plānots vairāk uzmanības pievērst Universitātes portālam un informācijas pieejamībai – lekcijas sarakstiem, kursu aprakstiem u. tml. Konsultēties par visiem jautājumiem var Studentu servisā. **UA**

14.02.

«Mans Profesors» – VFF dekāns Gvido Straube

Paziņots 2007. gada titula «Mans Profesors» ieguvējs, kuru noskaidroja Latvijas Universitātes portāla apmeklētāju vērienīgā elektroniskā aptaujā. Šogad tas ir Vēstures un filozofijas fakultātes dekāns Gvido Straube.

21.02.

Topinambūra koncentrāta izmantošana pārtikas rūpniecībā

Latvijas Universitātes Mikrobioloģijas un biotehnoloģijas institūtā Kronvalda bulvārī 4 notika preses konference par veselīga uztura attīstības iespējām un Latvijas zinātnieku izstrādātā topinambūra koncentrāta izmantošanu pārtikas rūpniecībā.

22.02.

Ēnu diena – interesanta pieredze nākotnei

Latvijas Universitātes Lielajā aulā notika Ēnu dienas preses konference. Tajā gan «ēnas», gan ēnojamie profesionāļi dalījās Ēnu dienas pieredzē un iespaidos. Piedalījās arī Latvijas Universitātes rektors Ivars Lācis ar savu «ēnu».

28.02.

Zinātnes kafejnīcā – sirds lietas

Astotajā Zinātnes kafejnīcas pasākumā tika runāts par sirds slimībām un filozofiju. Speciālisti norādīja, ka diskusiju tēma pašlaik ir ļoti aktuāla, jo sirds slimības ir visbiežākais nāves cēlonis ne tikai mūsu valstī, bet visā pasaulē.

01.03.

«Skola 2007» aicina ciemos

1. marta rītā durvis vēra Starptautiskais izstāžu centrs «Ķīpsala», lai interesenti varētu apmeklēt četru dienu garo 13. Starptautisko izglītības izstādi «Skola 2007». Izstādē kā jau katru gadu piedalījās arī Latvijas Universitāte.

un ko esmu ieguvis?

Helēna Putniņa

Bridī, kad jutu lielu vēlēšanos mācīties kaut ko jaunu, atklāju, ka ir iespēja apmeklēt Latvijas Universitātes lekcijas klausītāja statusā. Ikdienā sniedzu vadības konsultācijas uzņēmumiem un vadu attīstības projektus, tādēļ iekšējam līdzsvaram vēlējos kaut ko saistītu ar mākslu. Izvēlējos lietiskās keramikas kursu, jo keramika vienmēr ir

piesaistījusi, bet nekad tai nav pieticis laika. Patīk, ļoti patīk šī kursa norise – lieliska pasniedzēja (Helga Ingeborga Melnbārde) un interesanti studiju biedri.

LU studenti ANO simulācijā Ņujorkā

Karīna OBORUNE

No 20. līdz 24. martam Latvijas Valsts prezidentes Vairas Viķes-Freibergas dibinātās Stratēģiskās analīzes komisijas (SAK) īstenotā projektā sadarbībā ar Latvijas Universitātes Sociālo zinātņu fakultāti (SZF) un Latvijas Republikas Ārlietu ministriju pirmo reizi Apvienoto Nāciju Organizācijas (ANO) simulācijā Ņujorkā (ASV) piedalījās studentu komanda no Latvijas.

Šogad ANO simulācijā piedalījās vairāk nekā 4 000 augstskolu studentu no 31 ANO dalībvalsts, lai veidotu iemaņas diplomātijā un kompromisu mākslā, izjustu multilaterālās diplomātijas un starptautisko attiecību dinamiku, izspēlētu lēmumu pieņemšanu dažādās ANO institūcijās un specializētajās aģentūrās cilvēktiesību, ekonomiskās un sociālās attīstības, reģionālo konfliktu, vides, sieviešu un bērnu tiesību un citās globālajai drošībai nozīmīgās jomās.

Astoņi LU SZF studenti (Jevgēnijs Černovs, Katrīna Goba, Kaspars Kravinskis, Diāna Sergejeva, Anna Radzobe, Karīna Oborune, Līga Smilškalne, Irīna Žemaite-Dziceviča) parādījuši sevi visaugstākajā līmenī. Akadēmiskā projekta vadītāja bija eksperte ANO jautājumos, SAK priekšsēdētāja vietniece un LU SZF politikas zinātnes doktorante starptautiskajās attiecībās **Gunda Ignatāne**, kas ir «Rokasgrāmatas par ANO», vairāku publikāciju par ANO nozīmi līdzautore.

Studentu komanda šoreiz ANO institūcijās pārstāvēja Latviju, tādējādi gan gūstot neatsveramu pieredzi un zināšanas par Latvijas valsts

ārpolitiku, gan demonstrējot pārējiem dalībniekiem objektīvu Latvijas jauniešu pozīciju globālajos jautājumos. Nākamajās dalības reizēs Latvijas studentiem būs jāpārstāv kādas citas valsts intereses. Katrs students darbojās kādā ANO institūcijā, un studentu mērķis bija ietekmēt rezolūciju jeb vienošanos par tālāku rīcību pieņemšanu Latvijas interesēs.

Kā norādīja G. Ignatāne, Latvijas studentu komanda no organizatoru puses tika uzslavēta par komandas garu, jo studenti, kas atradās dažādās ANO struktūrās, darbojās vienoti un organizēti. G. Ignatāne sacīja, ka Latvijas studentu komandas piedalīšanās ANO simulācijā esot devusi divus galvenos rezultātus – pieredzi pašiem studentiem un lielāku informētību par ANO. Studenti ieguva praktisku pieredzi ne tikai par lēmumu pieņemšanas procedūru ANO, bet arī par aizkulisēm, meklējot sabiedrotos rezolūciju virzīšanā vai noraidīšanā. Savukārt plašākā

kontekstā, lai gan ANO ir vienīgā globālā starptautiskā organizācija, par to Latvijā zina visai maz, sacīja G. Ignatāne un pauda cerību, ka nākotnē tapšot vairāk studentu darbu par ANO aktualitātēm. Nākamajā debašu reizē plānots Latvijas studentu sastāvam pie-saistīt ne tikai LU, bet arī citu universitāšu studentus.

LU SZF Politikas zinātnes nodaļas 4. kursa studente **Anna Radzobe**, kas piedalījās Ģenerālās asamblejas plenārajā sesijā, atzina, ka iegūtā pieredze ir ļoti vērtīga un noteikti citiem studentiem būtu jāpiedalās ANO simulācijās, jo tas dod pieredzi strādāt ar citu valstu studentiem un meklēt kopīgu viedokli, paplašina redzesloku. «Uzskatu, ka ANO simulācija bija lieliska iespēja gan apskatīt Ņujorku, gan iepazīties ar studentiem no

Kāpēc būtu jāpiedalās ANO simulācijā?

- Šī ir lieliska iespēja parādīt sevi un iemācīties daudz ko jaunu, kas var noteikti noderēt dzīvē.
- Šī ir vienreizēja iespēja iejusties kādā no ANO dalībvalsts lomām.
- Šī ir lieliska iespēja paskatīties uz ANO notiekošajiem procesiem un piedalīties tajos, jo viss norit ļoti reālistiski un tā it kā nav simulācija.
- Šī ir iespēja pārliecināties, cik svarīga nozīme politikā un diplomātijā ir neformālām pārrunām un personībai.
- Šī ir vienreizēja iespēja atrast jaunus draugus visā pasaulē.
- Šī ir iespēja uzzināt daudz ko jaunu par ANO struktūru.
- Šī ir iespēja apskatīt pasauli un saprast, ko nozīme diplomātijā.
- Šī ir iespēja, kas ir jāizmanto!

daudzām valstīm. Rezolūciju rakstīšana, simulējot ANO darbību, deva vērtīgu pieredzi kopīgā darbā ar dažādu tautību, kultūru pārstāvjiem un noteikti uzlaboja manas angļu valodas zināšanas. Varu teikt, ka pārstāvēt Latviju noteikti nebija viegli, jo šajā institūcijā bija delegāti no citām valstīm, turklāt ar ļoti atšķirīgām interesēm. Laba sadarbība izveidojās ar Lietuvu un Igauniju, kā arī ar citām Eiropas valstīm. Savukārt Ņujorka ir fantastiska pilsēta, tajā ir ļoti liela kultūru dažādība, turklāt ir nopērkama arī Latvijā ražota rupjmaize,» norāda Anna.

LU SZF Politikas zinātnes nodaļas 5. kursa studente **Diāna Sergejeva**, kas pārstāvēja Latviju ANO Pasaules tūrisma organizācijā, atzina, ka iespaidi un emocijas, piedaloties ANO simulācijā, bija vispozitīvākie. «Protams, sākumā bija zināma uztraukuma sajūta – tā kā Latvija piedalās šajā projektā pirmo reizi, mēs īsti nezinājām, kas tieši mūs sagaida, kā viss process norisināsies. Pēc tam kad viss detalizēti tika paskaidrots un ar mums savā pieredzē padalījās ASV *Mercy* koledžas studenti, ANO simulācijas procesa norise izkristalizējās skaidrāk,» par saviem pirmajiem iespaidiem stāsta Diāna.

«Kad sākās ANO atklāšanas ceremonija, nāca emociju uzviļņojums – kad tu redzi tik daudz jaunu cilvēku ANO telpās, sajūta ir tāda, it kā tu tiešām piedalies kādā no ANO sesijām. Kad vēlāk uzsākām darbu katrs savā komitejā, tad atkal bija daudz jaunu emociju – jauni paziņas, draugi, jaunas, interesantas informācijas iegūšana par citām valstīm, apvienošanās interešu grupās, lobēšanas procesa norise. Rezolūciju rakstīšana nenoliedzami bija sarežģīts un nopietns darbs. Es uzskatu, ka dalība ANO simulācijā sniedza katram no mums ieskatu lēmumu pieņemšanas procesā, jo, lai gan šī bija tikai ANO simulācija, sajūta bija tāda, ka intrigas, lobēšana, slēgtas, neformālas pārrunas notiek pa īstam, kur katrs, izmantojot savu personības šarmu, viltību un harismu, cenšas pārstāvēt savas valsts intereses.

Man darboties savā komitejā bija viegli un ļoti interesanti – gandrīz visi sadalījāties grupās pēc reģionālām pazīmēm un kopīgām interesēm tūrisma jomā. Mūsu komitejas galvenais jautājums bija ekotūrisms. Ekotūrisms ir tā joma, kurā ir ļoti svarīgi sadarboties reģionālā līmenī, jo ekoloģiska vide var būt atkarīga no kaimiņvalstu ekoloģiskās situācijas. Mūsu grupa bija diezgan liela, un arī mūsu uzrakstītā rezolūcija ieguva lielu atbalstu. Man bija interesanti darboties savā komitejā, jo varēja daudz ko uzzināt par tūrisma jomu un attīstību citās valstīs, vērot, kādas prioritātes ir katram reģionam. Saprātu, ka tieši personībai un individuālai iniciatīvai politikā un diplomātijā ir svarīga nozīme. Tieši konkrētas personības tu sāk asociēt ar viņu pārstāvētām valstīm, rezultātā viss balstās lielā mērā uz personīgām attiecībām un interesēm. Vismaz manā komitejā to varēja izjust. Man ļoti patika tas, ka manā komitejā nebija rufīnas, visu laiku notika rosība. Kā pozitīvu momentu uzskatu arī to, ka ikvienas valsts pārstāvim bija iespēja uzstāties, piedāvāt savus priekšlikumus globālā problēmu risināšanā tūrisma jomā,» Diāna stāsta par savu pieredzi komitejā.

«Es labprāt vēlētos strādāt ANO struktūrā, taču kaut ko reāli ietekmēt ANO nav tik viegli. Iemaņas, kādas esmu ieguvusi – būt vairāk uzstājīgai, pārliecinātai par savu pozīciju (tas ievieš pārliecību arī citiem, pat ja viņi varbūt īsti nepārzina tēmu), nebaidīties vest sarunas un iziet uz kompromisu. Galvenais ir pārvarēt savu nedrošību un labi apzināties, kādus rezultātus tu vēlies sasniegt. Saprātu, cik liela nozīme ir izvēlētai un labi pārdomātai stratēģijai un taktikai, vedot pārrunas. Tāpat esmu ieguvusi iemaņas komunikēšanas mākslā, sapratu, cik svarīgi ir zināt valodu, kuru daudzi var saprast. Būtiski arī tas, ka vienmēr ir svarīgi apzināt problēmu ne vien savas valsts līmenī, bet gan globālā kontekstā. Tomēr diplomātijā, pēc manām domām, katru reizi var iegūt aizvien jaunas iemaņas un sarunu vešanas taktikas paņēmienus. ANO man nepatika tas, ka bieži vien aiz skaistiem vārdiem ir diezgan maz reālas darbības. Lēmumu pieņemšanas process ir ļoti ilgs, un nevar saprast, kas tad ANO ir svarīgāks – bezgalīgais lēmumu pieņemšanas process vai reālā darbība? Mans rezumējums – raugoties no malas, var tiešām daudz ko kritizēt, taču, pamēģinot iejusties ANO procesā, sāk saprast, ka viss nemaz nav tik viegli un ka neviena darbība nenotiks bez lēmumu pieņemšanas,» tā Diāna apraksta ANO simulācijas darbību.

Diāna secina, ka ANO simulācijas procesa organizācija notika ļoti labā līmenī – par to liecināja tas fakts, ka simulācijas dalībnieki dzīvoja viesnīcā Ņujorkas centrā, kas deva priekšrocības apskatīt pilsētu, jo viss atradās netālu no viesnīcas: gan mākslas muzeji, gan izstādes, Brodvejas šovi, greznie lielveikali, lielākie pilsētas panorāmas laukumi. «Ņujorka manā izpratnē ir fantastiska kontrastu pilsēta, kurā var sastapt visu kultūru pārstāvjus un tradīcijas. Mani visvairāk fascinēja tas, ka šajā pilsētā, neskatoties uz savu aizņemtību, cilvēki tev vienmēr uzsmaidīs, paskaidros ielu virzienus. Šī pilsēta ir tik demokrātiska, ka ikviens šeit var izpausties, kā viņš vēlas. Man visvairāk patika brīvības un nepiespiestības atmosfēra. Turklāt šai lielajā pilsētā bija ļoti viegli orientēties, arī metro ir ļoti viegli saprotams. Tas viss ļāva mums pabūt gan Ķīnas kvartālā, gan izstaigāt slaveno 5. aveniju, gan aizbraukt uz Centrālparku, gan izbraukt ar kuģi un apskatīt Brīvības statuju,» par saviem iespaidiem Ņujorkā dalās Diāna. **■**

Latvijas vēstniecībā ANO (no kreisās – **Irīna Žemaite-Dziceviča**, Latvijas vēstniece ANO **Solveiga Silkalne**, **Gunda Ignatāne**, **Karina Oborune**, **Diāna Sergejeva**, **Līga Smilškalne**, **Jevgēnijs Černovs**, **Katrīna Goba**, **Anna Radzobe**, Latvijas vēstniece ANO palīgi, **Kaspars Kravinskis**)

Pasaule mikroskopā

Aleksandrs VOROBOVS

Augu šūnu bioloģijas laboratorija atrodas Latvijas Universitātes Bioloģijas fakultātes Molekulārās bioloģijas katedras paspārnē, un tā dibināta 1997. gadā. Laboratoriju vada šīs fakultātes docents *Dr. biol.* Tūrs Selga, viņa vadībā darbojas *Dr. biol.* Maija Selga, *Mg. sc.* Valters Gobiņš un Vineta Pāvila.

Laboratorija kopš tās izveides piedalās nozīmīgākajos savas nozares projektos, kurus atbalsta ES. No 2005. līdz 2006. gadam tā piedalījās LU projektā «Biotehnoloģijas, biomedicīnas, organiskās sintēzes, vides zinātnes un ekoloģijas nozaru zinātniskās infrastruktūras modernizēšana Latvijas Universitātē».¹ No 2004. līdz 2006. gadam – LU projektā «Dabaszinātņu studiju infrastruktūras attīstība Latvijas Universitātē»² kurā par Ls 204 440 izveidota Mikroskopijas laboratorija, kas nodrošina mūsdienīgas iekārtas un citu aprīkojumu vienlaicīgi 30 studentu apmācībai. Visi iepriekšminētie projekti ir īstenoti ar Eiropas Savienības Eiropas reģionālās attīstības fonda (ERAF) atbalstu.

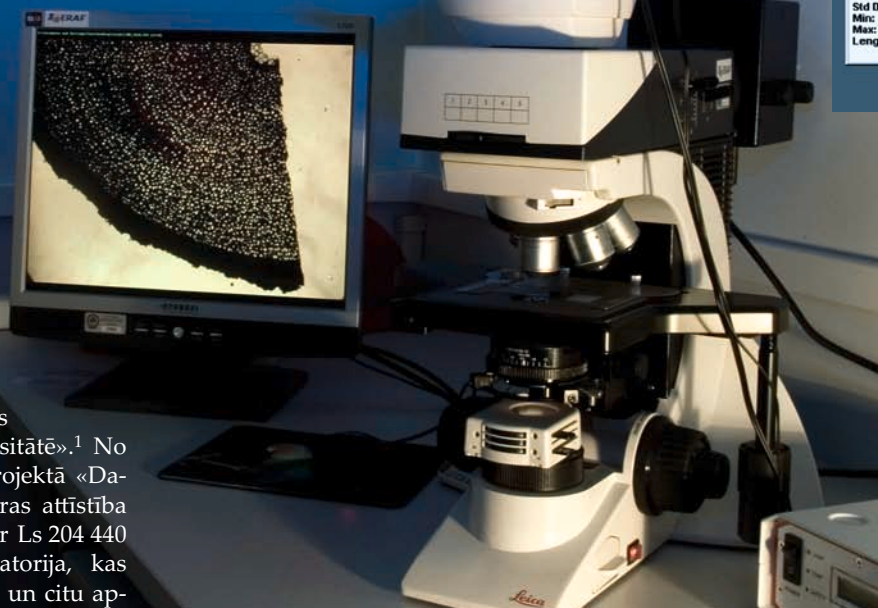
Kopš 2006. gada laboratorija piedalās Eiropas Sociālā fonda (ESF) un LU kopprojektā «Mikroskopijas un šūnu bioloģijas metodes bioloģijas bakalauru, maģistru un doktoru studiju programmās».³ Projektā paredzēts secīgi modernizēt septiņu studiju kursu saturu, tiks sagatavoti 3 jauni studiju kursi bioloģijas maģistru un doktoru studiju programmām.

Laboratorija no 2003. gada piedalās LU Mikroskopijas un nanotehnoloģiju centra izveidošanā. Tajā LU studenti bioloģijas, Zemes zinātņu u. c. pētījumiem izmanto digitālo mikroskopiju, videomikroskopiju, konfokālo lāzerskenējošo mikroskopiju, caurstarojošo elektronmikroskopiju un skenējošo elektronmikroskopiju. Centra tehniskās iespējas zinātniskā darba veikšanai izmanto galvenokārt LU Bioloģijas fakultātes studenti, kā arī Ķīmiskās fizikas institūta, Mikrobioloģijas un biotehnoloģijas institūta, LU Ģeogrāfijas fakultātes, RTU, Daugavpils Universitātes studenti, kā arī Rīgas dabaszinību skolas skolēni. **U**

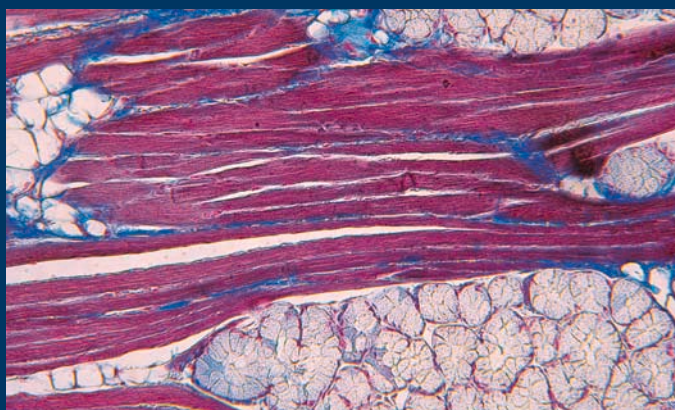
¹ ERAF Līguma Nr. VPD1/ERAF/CFLA/04/NP/2.5.2./000008/016

² ERAF Līguma Nr. VPD1/ERAF/CFLA/04/NP/1.4.5/000002/002

³ ESF Līguma Nr. 2005/0109/VPD1/ESF/PIAA/04/APK/3.2.3./0031/0063

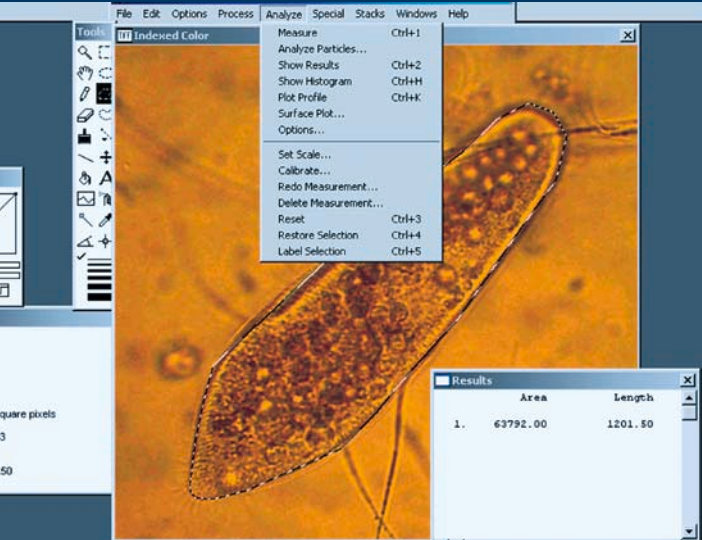
Leica DM 2000 mikroskopi, kurus laboratorijā izmanto studentu un darbinieku zinātniskajam darbam, kā arī demonstrējumiem

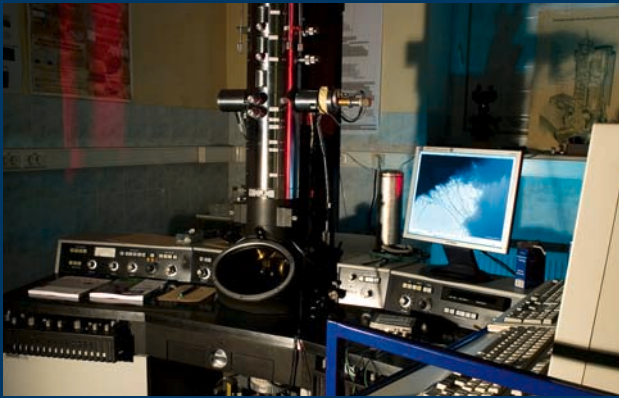
Cilvēka audi (Leica DM 2000)

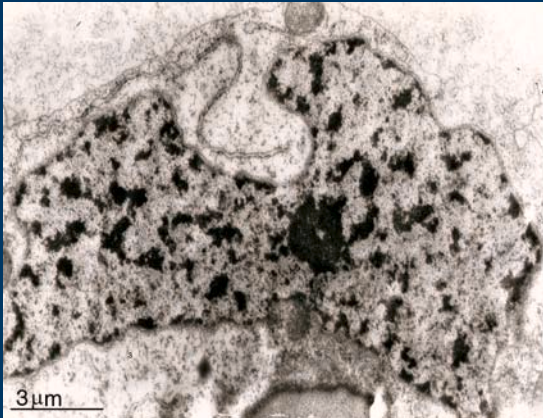
Skenējošais elektronu mikroskops Hitachi S-4800

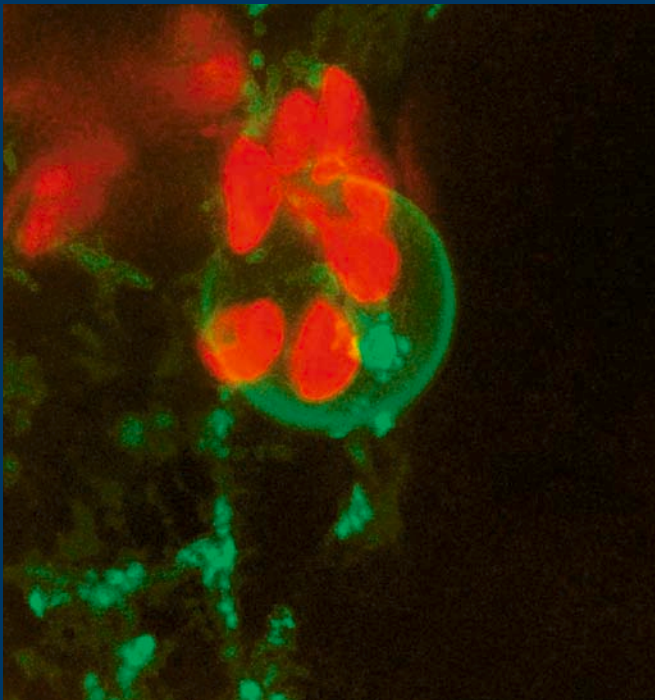
Mikroskopisko attēlu apstrāde un mērīšana (Leica DM 2000)

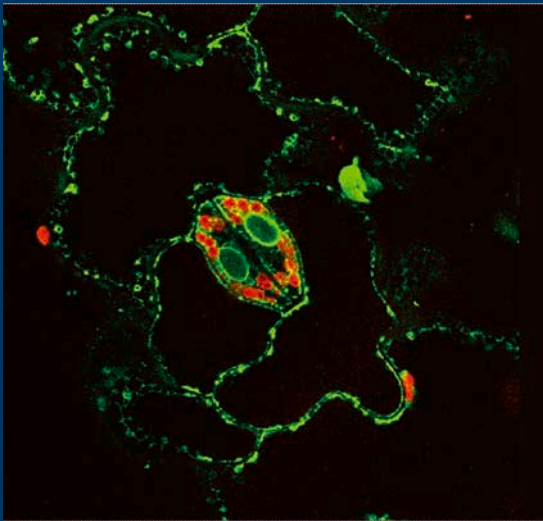
Caurstarojošais (transmisijas) elektronu mikroskops Philips 300 ar digitālo fotosistēmu Keen View

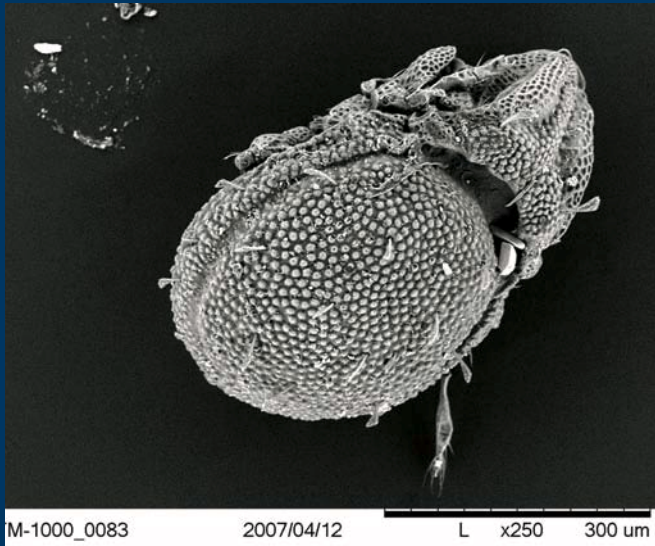
Kodola novecošana augu lapu šūnā (Philips 300)

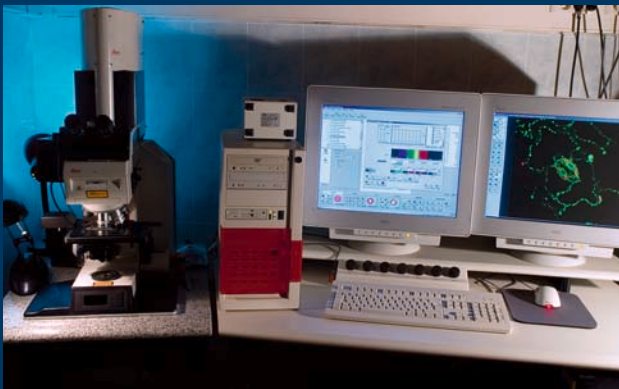
3D attēls konfokālajā lāzerskenējošajā mikroskopā. Kodola un hloroplastu novietojums šūnā. Kodola diametrs – 20 mikrometri (Leica DM RA-2)

2D attēls konfokālajā lāzerskenējošajā mikroskopā. Lapu epidermas šūnas un atvārsnīte (Leica DM RA-2)

3D attēls skenējošajā elektronu mikroskopā. Bruņērce. Ērces diametrs – 300 mikrometri (Hitachi S-4800)

Mikroskops Leica DM RA-2 ar konfokālo lāzerskenējošo sistēmu TCS-SL

Universitātē nepieciešama dažādība

Agris OZOLS

16. maijā Latvijas Universitātes Satversmes sapulce vēlēja jauno Latvijas Universitātes rektoru. Šībrīža Universitātes rektors profesors IVARS LĀCIS ir pildījis savus amata pienākumus divas reizes pēc kārtas, tāpat kā viņa priekšgājējs Juris Zaķis. Kāds ir bijis laiks, ko Ivars Lācis pavadījis rektora amatā, un kādas iezīmējas Universitātes nākotnes perspektīvas?

Jaunā studenta svētki (Aristoteļa svētki) '2006 Doma laukumā. LU rektors Ivars Lācis aizdedz lāpu

– Kādi bijuši spilgtākie notikumi rektora amatā?

– Vienmēr ļoti spilgti ir Aristoteļa dienu pasākumi, kas sākas Doma laukumā un beidzas vēlu vakarā. Kad pie studentiem pirms pusnakts ierodas rektors ar Aristoteli, daudzi no viņiem jau ir «nomaskējušies»...

Vienmēr ļoti nopietna ir saruna ar akadēmisko personālu augusta beigās, kad LU darbinieku sapulces laikā rektors iziet Lielās aulās priekšā. Nozīmīgs brīdis ir arī rektora atskaite Satversmes sapulcei.

– Kas jums šķiet svarīgākais, ko esat paveicis Universitātē?

– Pats svarīgākais ir tas, ka mēs Universitātē esam ieviesuši kolektīvo vadības modeli. Tas nozīmē, ka tiek sadalīta atbildība par svarīgākajiem darbiem. Būtiski, ka LU apmēram divus gadus pirms Latvijas iestāšanās Eiropas Savienībā spēja pievērsties nopietnas mūsdienīgas zinātnes infrastruktūras veidošanai. Universitāte ir saviem resursiem un sapratnei mana kolēģa prof. Indriķa Muižnieka vadībā jau tolaik sāka īstenot iekšējos zinātniskos projektus un arī koncentrēt mūsu resursus uz lielākām programmām.

Kad pārskatīju savu vadības programmu, ko biju rakstījis pirms četriem gadiem, biju pārsteigts, ka tā joprojām atrodas LU portālā. Programmā ir trīs sadaļas. Pirms četriem gadiem tika pasludinātas darbības prioritātes šādās

jomās: studiju iespēju attīstība un kvalitāte, akadēmiskās darbības vides uzlabošana un personāla sociālās garantijas. Tieši studiju iespēju un kvalitātes attīstības jomā no divpadsmit lietām deviņas ir pilnībā izpildītas un atrisinātas; tās visas attiecas uz studiju sektoru. Akadēmiskajā sektorā pavisam bija vienpadsmit darāmo darbu, no tiem pilnībā paveikti septiņi. Personāla sociālo garantiju jomā ir četrpadsmit uzdevumi, tikai trīs no tiem ir atrisināti pilnībā. Taču, ja man jautātu, ko Universitātei izdevies «izkustināt» visvairāk, es atbildētu, ka tās ir studijas, un kā otro es minētu sociālo jomu.

– Rektora amats ir kolektīvs darbs. Kāds ir šis kolektīvs?

– Kolektīvs ir unikāls – tajā ir ārkārtīgi daudz «solistu». Universitātēs atšķirībā no jebkuras citas struktūras pasaulē ir «solistu» pārsvars pār «koristiem». Tas ir ļoti būtiski, lai Universitātē varētu eksistēt. Mani priecē, ka pie mums šie «solisti» parādās ne tikai tad, kad persona ir saņēmusi profesora diplomu, bet jau tad, kad students ir kļuvis par pašpārvaldes dalībnieku vai Studentu padomes aktivistu. Tie jau ir lideri, ar kuriem jārēķinās, kuriem ir patstāvīgs domāšanas veids un kuriem, pats galvenais, – ir ko teikt.

Universitātei jābūt maksimāli raibai, tas arī atspoguļojas Universitātes logotipā. Tai jābūt universālai, jāpielāgojas milzīgajam zināša-

nu sprādzienam, kas notiek sabiedrībā, jākalpo Latvijas specifiskajām vajadzībām, jāpielāgojas maksas studijām. Turklāt nevis pasīvi jāpielāgojas, bet mijiedarbē ar apkārtējiem procesiem. Lai Universitātē varētu notikt augšanas izmaiņas, nepieciešama dažādība – ir jābūt bioloģiskai daudzveidībai.

Svarīgākais Universitātē, manuprāt, ir alkas pēc patiesības. Ja nav dzinula noskaidrot patiesību, tad Universitāte nav īstā vieta, kur mēģināt iegūt grādu, to var dabūt citur – varbūt ātrāk, lētāk, vienkāršāk...

– Vai rektors var ietekmēt procesu, kas notiek Universitātē?

– Mana personiskā sajūta šajā jautājumā ir bijusi līdzīga svārstam. Ir bijuši brīži, kad esmu kaut ko panācis un varējis ietekmēt, un brīži, kad vari tikai skaisties un mēģināt saprast, kāpēc neizdodas panākt to, ko gribētos. Tomēr Universitātē koleģiālā un individuālā elementa saspēle ir ļoti harmoniska.

– Kāda ir personiskā pieredze, ko cilvēks iegūst šajā amatā?

– «Rektors» ir tāds specifisks vārds, ne visur pasaulē to lieto. LU gadījumā rektors ir gan pārvaldnieks, gan prezidents. Tikai formāli šis amats ir izpildvaras augstākā pozīcija.

Atrašanās rektora amatā man ir mācījusi saprast komplicēto cilvēka būtību kā individuālam, gan arī tad, ja tie, interešu vadīti, apvienojas kolektīvos. Faktiski šī skola

ir ļoti vēlīna, es bieži pukojos, ka man būs grūti iegūtās prasmes pilnībā lietot nākotnē.

Agrāk es kā optimists vienmēr centos aizstāvēt viedokli, ka ikvienu cilvēcisku problēmu ilgākā vai īsākā laikā var atrisināt ar sarunu. Šobrīd es šādu viedokli tik ļoti vairs neaizstāvētu, jo daudzos gadījumos subjektīvu, cilvēcisku īpašību dēļ ir jāpieņem, ka kāds uzvediesies, domās vai rīkosies citādi, nekā tev vai tavai komandai šķistu gana labi esam. To var iemācīties pieņemt, un droši vien tas arī ir gudri, ka mēs katrs veidojam savas rīcības modeli, mēģinot līdz galam pastāvēt par savu uzskatu pareizību un pārliecību nemainīt.

Mēs visi zināmā mērā esam dažādu spēļu dalībnieki. Man patīk vienmēr meklēt analogiju ar spēli – faktiski viss jau ir spēle, sākot no divu mušu pāru dejas sugas saglabāšanai līdz Senāta komisijas priekšsēdētāja izvirzīšanai un apstiprināšanai. Spēlē ļoti bieži pietrūkst argumentu, vai īsto rīku. Ja jūs spēlējat hokeju, jūs varētu nonākt pie risinājuma, ja jums atļautu lietot bumbu, bet bumbu jūs nevarat tajā hokejā ievilkt...

Jārēķinās, ka likumi, ārējās normas un dialogi ļoti bieži tiek īstenoti vidē, kura uzspiež kādas noteiktas prasības. Mana pārliecība – nereti nemaz nav jācenšas otram uztipt savu patiesību, redzējumu, bet kādā brīdī dialogs ir jāpārtrauc, jāveido mierīga līdzāspastāvēšana un jāgaida, kamēr mainīsies vide, līdz varbūt atkal varēs atsākt sarunas. Laiks atrisina visu, tikai bieži tā diemžēl pietrūkst...

– Kāda bijusi jūsu sadarbība ar studentiem, pašpārvaldi, vai esat ar to apmierināts?

– Mums vienmēr ir izdevies visu vairāk vai mazāk darīt tā, lai būtu savstarpēji izdevīgi. Ar studentiem kopā mēs esam ļoti daudz ko paveikuši. Piemēram, Universitātē sarežģīts laiks ir jaunās studiju maksas noteikšana, pārrunas par maksu ir sociāli smalks process. Cenšoties nonākt līdz pilnu izmaksu modelim Universitātē, par katru lietu jāsamaksā tik, cik tā maksā. Tāpēc studiju maksas nākas celt. Studiju maksas veidošanas procesā Studentu padome ir ļoti svarīgs sarunu partneris, bez tās līdzdalības mēs neko labu nebūtu varējuši izdarīt. Maksu noteikšana ir milzīgs izaicinājums Studentu padomei – viņi taču ir ievēlēti studentu priekšstāvji, un studiju maksa skar ikvienu, kas studē Universitātē, jo

rotācijas modelis ikvienu padara par potenciālu maksātāju. Ar Studentu padomi mums parasti veidojās ļoti normāls dialogs, tāpēc tika panākti savstarpēji pieņemami kompromisi.

Unikāls studentu darbības produkts Latvijas Universitātē ir bērnistaba. Studentiem vispār ir ļoti daudz interesantu priekšlikumu, piemēram, radio «Naba»... Domāju, ka mums Universitātē ir paši jaukākie studenti.

– Vai studenti laika gaitā mainījušies?

– Te ir šķitums un īstenība. Aicinātu ikvienu, kuru interesē šī tēma, palūkoties no malas. Par studentiem vispār mēs varam runāt jau kādus 800 gadus. Diez vai pēdējos desmit gados kaut kas kopīgajā tradīcijā var ļoti būtiski izmainīties. Mēs vairs nestāvam nodarbībās kājās, vairs nelasām 16 stundas dienā, lietojam internetu, izmantojam iespēju «kopēt un ielīmēt». Studenti šodien fantastiski prot plānot savu laiku un apvienot studijas ar algotu darbu un citām nodarbēm. Taču detaļās 2007. gada students nevar būt tāds pats kā 2003. gada students vai 1903. gada students šajā ēkā, tāpēc ka apkārtne viss mainās fantastiskā ātrumā. Taču galvenās iezīmes, kas man patīk studentos – brīvība, apsēstība un ziedošanās idejai līdz galam – ir saglabājušās cauri laikam.

– Kā jūsu laikā ir nostiprināti Universitātes īpašumi?

– Mēs esam ievērojami paaugstinājuši Universitātes īpašumu faktisko vērtību, esam ieguvuši lielāku drošību par vairāku fakultāšu ēkām, spējuši izveidot Rātnieku lauku teritorijā konferenču un atpūtas kompleksu. Pateicoties daudzu cilvēku pašizliedzīgajam

«Nabas» studijā – LU rektors Ivars Lācis

12.03.

SZF bibliotēkai – trešais stāvs

Latvijas Universitātes Sociālo zinātņu fakultātes bibliotēkā atklāta klusā lasītava. Līdz ar to bibliotēkā ir divas reizes vairāk darba vietu un trīs reizes vairāk datoru nekā līdz šim.

14.03.

Latvijas Universitātē ar a/s «Hansabanka» atbalstu atklāta auditorija

Universitātes rektors Ivars Lācis un a/s «Hansabanka» valdes priekšsēdētājs Māris Avotiņš LU Centrālajā ēkā svinīgi atklāja auditoriju, kas nosaukta Hansabankas jauniešu programmas *Open* vārdā.

29.03.

Uzņēmumi piedāvā, bet studenti izvēlas

Latvijas Universitātē notika «Karjeras iespēju diena 2007», kur vārds tika dots dažādiem uzņēmumiem, kas ne tikai iepazīstināja ar savu darbību, bet arī piedāvāja studentiem, absolventiem un citiem interesentiem darba vietas. Informatīvā pasākumā notika arī LU Karjeras centra mājaslapas atklāšana.

30.03.

Latvijas Universitātē viesojas delegācija no Japānas

LU Senāta sēžu zālē notika Jamagatas Universitātes delegācijas tikšanās ar rektoru Ivaru Lāci, mācību prorektoru Juri Krūmiņu un LU Ārlietu departamenta direktori Alīnu Gržibovsku.

04.04.

Konference par funkcionālajiem materiāliem un nanotehnoloģijām

No 2. līdz 4. aprīlim Latvijas Universitātes Cietvielu fizikas institūta konferenču zālē Ķengaraga ielā 8 notika trīs dienu Starptautiskā Baltijas jūras apgabala zinātniskā konference «Funkcionālie materiāli un nanotehnoloģijas» FM&NT-2007.

03.04. Sadarbības līgums – ieguvums studentiem un sabiedrībai

Ministru prezidenta zālē Valsts kancelejas direktore Gunta Veismane un Latvijas Universitātes Sociālo zinātņu fakultātes dekāne Inta Briķe parakstīja līgumu par sadarbību starp Valdības komunikācijas koordinācijas padomi un Sociālo zinātņu fakultāti.

05.04. Informācijas dienas Latvijas Universitātes fakultātēs

No 30. marta līdz 5. aprīlim dažādās Latvijas Universitātes fakultātēs norisinājās «Informācijas dienas 2007». Informācijas dienas ir laiks, kad skolēni var apmeklēt Universitātes fakultātes un uzzināt visu par studiju programmām.

18.04. Kā noveco smadzenes

Latvijas Universitātes Centrālās ēkas pagrabstāva kafējnīcā 9. reizi notika jau tradicionālais pasākums «Zinātnes kafējnīca». Tajā notika diskusija neformālā vidē par aktuālu tēmu – neironu novecošanu, smadzeņu darbības traucējumiem un nervu sistēmas slimībām.

24.04. Latvijas Universitāte paraksta sadarbības līgumus ar Beļģijas

augstskolām

Latvijas Universitātē ieradās Viņa Majestāte beļģu karalis Alberts II un Latvijas Valsts prezidente Vaira Vīķe-Freiberga. Universitāti beļģu karaļa Alberta II vizītes laikā apmeklēja arī 20 akadēmiķi. Rektors Ivars Lācis parakstīja divpusējos sadarbības līgumus ar Briseles Brīvo universitāti un Lježas Universitāti.

darbam, esam tuvu Sociālo zinātņu fakultātes ēkas pabeigšanai, esam daudz ko paveikuši Kronvalda bulvārī 4, Jūrmalas gatvē un pat Visvalža ielā 4a. Ir fakultātes, kurām dažādu iemeslu dēļ vēl ir jādzīvo skarbos apstākļos – tādas, piemēram, ir Ģeogrāfijas un Zemes zinātņu fakultāte un Ķīmijas fakultāte. Tāpat kā jebkurā ģimenē, arī Universitātē attīstība vienmēr notiek fragmentāri.

Diezgan aktīvās sarunās ar sabiedrību esam pietuvinājuši Latvijas Universitāti tam stāvoklim, kad gada vai divu gadu laikā valsts nodos Universitātes īpašumā visas tai pienākošās ēkas. Ja tas īstenosies, daudzi mani kolēģi varēs pateikt paldies sev un citiem par kopīgi paveiktu politiski svarīgo darbu.

– Kādu redzat Universitātes nākotnes ainu, kāda ir tās perspektīva?

– Universitātes nākotne tuvāko piecpadsmit gadu laikā būs rožaina, proti, uzlabosies zinātniskā infrastruktūra, akadēmiskajā vidē palielināsies augsti kvalificētu mācībspēku skaits, un daudzās nozarēs mēs ielauzīsimies pasaules zinātnes elitāro universitāšu pulkā. Taču lielā skaitā nozaru vēl ir ļoti daudz darāmā.

Gribētos vēlēt Universitātei tomēr izšķirties un pieņemt modeļus, kuri ved uz spēku konsolidāciju un ļauj noteiktās prioritātēs kļūt pirmajiem. Tēlaini izsakoties, LU darbība ir salīdzināma ar Latvijas sportistu gatavošanos un piedalīšanos Olimpiskajās spēlēs. Salīdzinot ar tuvākajiem kaimiņiem lietuviešiem un igauņiem, mums olimpiādē ir plašāk pārstāvēts

sportistu skaits, bet medaļu līdz ar to mums ir mazāk. Ja mēs Latvijā varētu koncentrēties uz ierobežotu skaitu disciplīnu sportā, šo medaļu skaits būtu lielāks. Līdzīgi ir ar LU – ja mēs varētu koncentrēties uz mazāku skaitu prioritāšu, mūsu sniegums pasaules zinātnes laukā būtu atpazīstamāks. Tie ir milzīgi zinātnes lauki, kur var braukt ar robotu pa asinsvadiem vai ar kombainu pa rapšu lauku. Ikvienam «solistam» vajadzētu apzināties, ka tik plašā frontē pie līderības netiksim, un tas nozīmē, ka kolēģi ir aicināti mainīt savu zinātnisko izpētes objektu.

Man ir bijis tas gods un laime pašam mainīt zinātnes nozari 1993. gadā, kad mēs Pusvadītāju fizikas katedrā no mikroelektronikas, sārmu metālu halogenīdiem un svina stikliem pārgājām uz redzes zinātni. Tā bija ļoti kardināla virziena maiņa, kas novedusi pie tā, ka Latvijā radusies jauna zinātniskās un praktiskās pētniecības skola, kurā jau ir doktori un doktoranti, kas ir atpazīstami pasaulē, sākot no ASV līdz Austrālijai. Mainīt nozari nav viegli, nākas kaut ko upurēt, pirmkārt, jau savas personiskās ambīcijas.

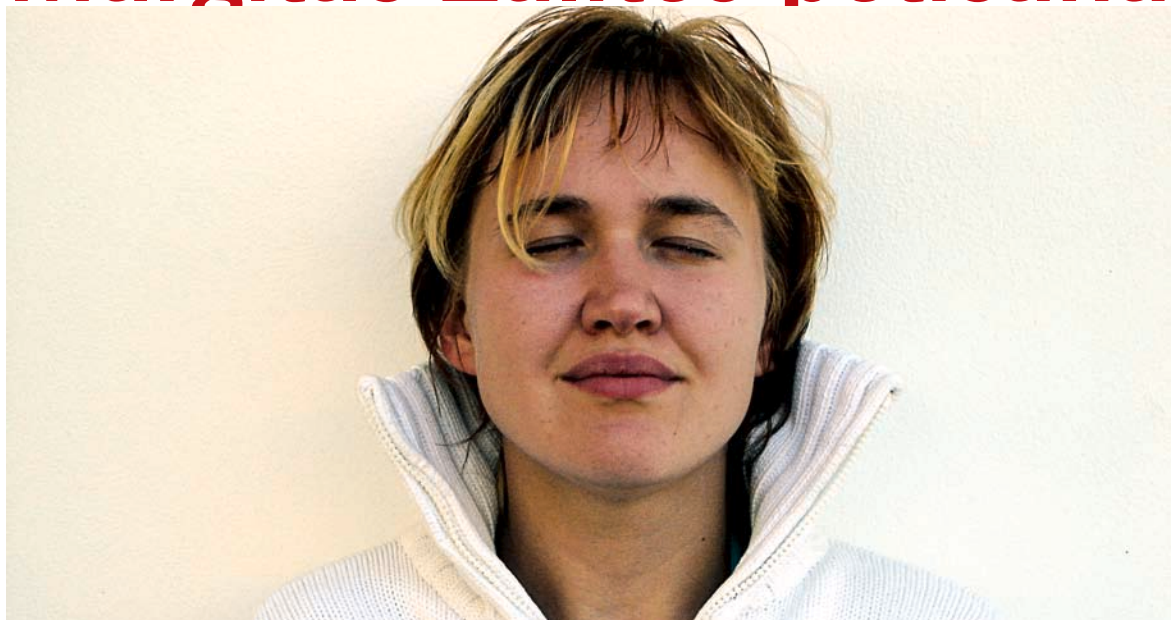
Esmu pārliecināts, ka bieži tas, kurš šodien pēta mušas, rīt var pētīt cilvēkus. Taču jaukos Universitātes «solistus» kopā nevar savest neviens cits kā vien viņi paši. Ir jāsanāk pie viena problēmu galda matemātiķiem, bioloģiem, ķīmiķiem, mediķiem, vides zinātniekiem, psiholoģiem. Ir jāmēģina apgūt otras nozares specifiku un rīkus. Tas ir izaicinājums visai mūsdienu universitāšu pasaulei.

– Ko jūs varētu novēlēt nākamajam rektoram? Kas ir aizsākts un būtu jāturpina?

– Viņam vajadzētu darīt visu, lai Senāts pēc iespējas ātrāk pieņemtu Universitātes stratēģiskos uzdevumus attīstībai līdz 2010. un 2020. gadam. Jāpanāk, lai šos uzdevumus akceptētu un pildītu. Mums ir jāmēģina izkļūt pasaulē ar teicamiem rezultātiem galīgā skaitā lielu kopēju pētniecisku tēmu. Dažas tādas mums jau ir, citur kolēģiem ir jāmēģina integrēties. Integrācijas procesā jābūt gudriem, jāatceras, ka, lai iegūtu, bieži kaut kas cits ir jāupurē. Tas ir tāpat kā šahā – mehāniski pārvietojot kauliņus, spēles gaitu mainīt nevar. **U**

Margitas Zālītes pētīšana

Mūzika, literatūra, ceļi, tautas, vientulība, sevis apzināšana

Anna PLATPĪRE

Margita Zālīte šobrīd studē Latvijas Universitātes Baltu filoloģijas maģistra programmā. Bakalaura grādu ieguvusi Latvijas Kultūras akadēmijā. Līdz šim studējusi gan Minsteres Latviešu ģimnāzijā un Rīgas Doma kora skolā, gan Kopenhāģenas un Grenlandes Universitātē. Izteikti saistījusi savu dzīvi ar mūziku, mācoties klavierspēli un diriģēšanu bērnu mūzikas skolā, apgūstot mūzikas menedžmentu Rīgas Doma skolā, dziedot korī «Kamēr...» un šobrīd aktīvi koncertējot ar vokālo ansambli «GOSTI», kas ir viens no Margitas aktuālākajiem projektiem.

Tajā pašā laikā viņas kultūras aktivitātes neaprobežojas tikai ar mūziku. Jau vairākus gadus viņa vada un veido raidījumu «Bronhīts» radio NABA ēterā un izdevusi divus dzejas diskus *Poetikus Mixturalis* un *Lex Poeticus*, kas izvirzīti laikraksta «Diena» Gada balvai kultūras menedžmentā.

Organizējusi Dalailamas vizīti Latvijā, strādājusi Latvijas Sarkanajā Krustā, Latvijas Valsts kultūrkapitāla fondā un veidojusi raidījumus «Pierobeža» un «100 g kultūras» Latvijas Televīzijā. Un ar to viss nebeidzas. 26 gadu vecumā paspējusi apciemot gandrīz visas Eiropas valsts, arī Grenlandi, Sibīriju un citas vietas, kurās pētījusi citu tautu kultūru, arī latviešu, atstātās pēdas. Viņas valodu krājums aptver gan krievu, angļu, vācu valodu, gan arī dāņu, norvēģu, grenlandiešu un latīņu valodu.

Margita par mūziku

– Kas tevi raksturo?

– Man šausmīgi patīk dziedāt, man liekas, ka mūzika ir visa atslēga, visa sākums. Un visas pārējās

mākslas formas ir mūzikas tulkojums... arī literatūra ir mūzikas tulkojums un vizuālā māksla.

Mūzika ir ar mani nepārtraukti. Piecus gadus nodziedāju korī «Kamēr...». Regulāri eju uz savu mīļāko mūziķu *live* koncertiem. Dzīvajā koncertā pavisam cita ķīmija nekā ierakstā, bet arī diskus, protams, klausos... «Bronhītā» mēs drīkstam ņemt no mūzikas salona «Upe» ierakstus, aizlienēt tos un klausīties. Un tad es katru nedēļu ņemu 5 diskus un klausos Kazahstānas un moldāvu, un kirgīzu mūziku. Ar katru dienu tas iesūcas manī.

Man ļoti patīk dziedāt tautas mūziku. Nesen par lielu pārsteigumu pamanīju, ka es visu laiku nepārtraukti dziedu sevī iekšā. Es domāju, ka visiem tā ir, es kaut kā nebiju to piefiksējusi, patiesībā man visu laiku galvā ir melodija, visu cauru dienu.

– Vai mūzika ir valoda visiem?

– Mūzika tāpat kā literatūra translē idejas, nevis valodu. Komponistam ir jārada sava valoda un jāpie-radina pie tās klausītājs. Bet idejām ir sava gaita un virzība. Komponists, radot jaunu darbu, var tikai cerēt, ka idejas plūdis tieši pa viņa bruģētajiem ceļiem. Komponists vai izpildītājs nekad nevar būt drošs, ka LIELĀS IDEJAS aplaimos viņu ar savu klātbūtni. Tāpēc pasaulē ir ļoti daudz tukšas mūzikas un skaņu. Bet arī tās vajag, lai cilvēki varētu trenēties dažādās skaņu valodās.

Margita par literatūru

Radio NABA ēterā sestdienu rītos skan raidījums «Bronhīts» – «..katru sestdienas rītu raidījums cilvēk-radītai vārda mākslai, pierādījums tam, ka dzejai ir ne tikai redzējums, tai ir arī skanējums. Tai brīdī, kad kādu konkrētu dzeju sāk lasīt, tā iegūst sava veida dziedējošu lomu. Sevišķi, ja tā noķer klausītāju kādā domu sasāpējušā vai jau sen neizdziedētā stadijā. Caur radio viļņiem dzeja atgūst savu radīšanas vecumu, pieņem katra klausītāja sindromu vēsturi un ļauj ierastai radio skaņu straumei nest citas laivas». ¹

Šī raidījuma autore, vadītāja un arī virzītāja ir Margita Zālīte.

– Ja mūzika ir tik svarīga, kāpēc tik ļoti saisti savu dzīvi ar literatūru?

– Man liekas, literatūra mani ir savākusi kā tādu literatūras menedžeri. Bet arī literatūra ir mūzika. «Bronhīts» to ir pierādījis, ka tieši dzeja, ja mēs viņu izrunājam, paliek par mūziku; dzeja ir izrunāta vārda mūzika.

– Vai literatūra ir veids, kā saglabāt valodu?

– Esmu absolūta literatūras kosmopolīte, jo esmu pārliecināta, ka literatūra ir nevis valodas, bet ideju saglabātāja. Valoda kā jau valoda ir tikai kanāls, pa kuru idejas translēt. Tāpēc jau laba literatūra vai labi tulkojumi nerada lasīšanas sajūtu. Labā literatūrā ir jāienirst kā karotei debesmannā un jāpacienā dvēsele.

Margita par ceļošanu

– Kur tu esi bijusi?

– Esmu izbraukājusi visu Eiropu, Āzijā esmu bijusi tikai Singapūrā, tur man bija ar Valsts kori jādzied Mālera 8. simfonija. Savukārt uz otru pusi es esmu bijusi Grenlandē, kas sanāk mans tālākais punkts uz rietumiem.

– Uz Grenlandi? Kāpēc?

– Nezinu.... To var salīdzināt ar homoseksuālu cilvēku protestu... man ir pamatotas aizdomas, ka homoseksualitāte ir veids, kā protestēt pret sabiedrības valdošo domu. Varbūt pat ne tiešā veidā, bet ir kaut kas, kam atsevišķi cilvēki nepiekrīt un grib nepārtraukti klusi provocēt pārējos. Un Grenlande ir mana iekšējā nepiekrīšana un klusa provokācija. Tas ir mans mēģinājums, kā vēl var izzināt dzīvi. Uz turieni devos izzināt tās pašas lietas, ko es izzinu Latvijā, bet pilnīgi noslēdzoties no ār pasaules. Jo izolētība tur ir fenomenāla. Tur tikai pirms 50 gadiem ir iestājusies civilizācija, protams, tā strauji ienāca sakarā ar Dānijas labklājību, bet arvien cilvēkos un mentalitātē ir jūtama izolēta cilvēka domāšana, tāpēc man grenlandieši ļoti, ļoti patīk.

Grenlandes ainas. Foto no personiskā arhīva

Margita par Latvijas Universitāti un ekspedīcijām

– Kāda ir tava pieredze saistībā ar Latvijas Universitāti?

– Uz Universitāti gāju studēt, jo apnika vieni un tie paši mūri, sienas. Un Latvijā kā jau noslēgtas mentalitātes zemē neviens neko par otru nezina. Latvijas Kultūras akadēmija nezina par Latvijas Universitāti, Latvijas Universitāte nezina par *Stradiņiem*, kas neko

Grenlandes ainas. Foto no personiskā arhīva

nezina par Ventspili. Gribēju citus pasniedzējus un jaunas zināšanas, jo mēs jau mācāmies no konkrētiem cilvēkiem, nevis no mācību priekšmeta. Iemācāmies Janīnas Kursītes-Pakules skatījumu, iemācāmies Valda Muktupāvela skatījumu uz kaut kādām lietām. Es devos pie konkrētiem cilvēkiem, tāpēc uz Latvijas Universitāti.

Man visu laiku nepieciešams guru. Es netiešā veidā visu laiku kādu izvirzu. Man ir paveicies ar labiem Skolotājiem. Bet es atceros, ka jau pusaudža gados ļoti *fanaju* par Ilgu Reiznieci, man likās, ka viņa ir guru guru. Tā man visi pasniedzēji kādā dzīves posmā ir bijuši mani guru. Šobrīd man ir vairāki: viens tāds noturīgākais ir Māris Sirmais. Lai gan es vairs nedziedu «Kamēr...», viņš man ir tāds, no kura es nepārtraukti mācos, pat nesot tiešā atkarībā. Dziedāt «Kamēr...» – tā ir atkarība, absolūtā monarhija, kurā es esmu pašā apakšā.

– Kāda ir bijusi tava prakse Latvijas Universitātē?

– Tieši ar Janīnu Kursīti mēs esam devušies vairākās ekspedīcijās. Devāmies gan uz Latgales reģioniem, gan arī uz Lietuvu meklēt kuršus. Atsevišķas publikācijas man ir bijušas par šo ceļu. Devušies esam uz Poliju meklēt jātvingus, galindus, kas arī ir izmirušās baltu ciltis. Tad esam vairākkārt devušies uz Sibīriju. Pie Sibīrijas latgaliešiem, kas 19. gs. aizceļoja uz turieni meklēt zemi. Līdzīgi kā daudzi tagad brauc uz Īriju, tā toreiz brauca uz Sibīriju.

– Kādi ir ekspedīcijas rezultāti?

– Ir ļoti interesanti, kā visi viņi ir iesakņojušies, bet nav asimilējušies ar vietējo vidi, lai gan dzīvo ļoti izolēti. Tas nebūtu iespējams mums, piemēram, aizbraucot uz Londonu vai emigrējot uz Dublinu. Tur trīs gadu laikā jau runājam ar akcentu, bet Sibīrijā pats fenomenālākais ir tas, ka ar Sibīrijas diasporu mūs šķir 5 paaudzes un viņi arvien vēl runā latgaliešu valodā. Mēs cits citu labi sapratām. Respektīvi, interesantākais atklājums ir tas, ka izolētībā notiek kultūras iekonservēšanās, nevis tās zudums vai aizstāšana ar jaunām izpausmēm.

Citreiz domāju, ka varbūt nemaz nevajag kultūru un piedalīšanos kultūras procesos, jo bez klasiskās kultūras izpratnes pasākumiem cilvēks paliek daudz īstāks un ir vairāk tīrradnis, jo viņu neviens neietekmē. Bet, ja saskatāmies visādus teātrus un vistrakākos koncertus un modes skates, vairs nespējam domāt pa savam, visu laiku domājam kādā konkrētā sarunu valodā, kuru atpazīst kultūras cilvēki. Tāpēc man liels kārdinājums ir Latvijā visi tie mazie etnosi un tās mazās tautiņas, minoritātes, kas dzīvo ļoti nošķirti. Piemēram, Ziemeļsibīrijas cilvēks, kas dzīvo Purvciemā

Grenlandes ainas. Foto no personiskā arhīva

dzīvokli un spēlē varganu, un dzied čukmeku dziesmiņas, vai, piemēram, Moldāvu biedrība, kam ir ļoti izolēta dzīve. Un tas ir ļoti vilinoši, jo cilvēks izolētībā ir patiesībā vistuvāk saknei un savai būtībai.

– Kā jums izdevās Sibīrijā īstenot savus mērķus?

– Protams, ka mērķis iepazīt citus cilvēkus izdevās labi. Sākotnēji nekas nebija zināms un mēs bijām sagatavojušies uz sliktāko variantu: aizbrauksim, ciemats būs izmiris un neviens nerunās latgaliski vai tās būs bijušas tikai iedomas, ka tur kaut kas ir. Bet mēs aizbraucām un ciemats bija, un uzzinājām, ka Sibīrijā ir ļoti daudz latgaliešu ciematu tāpat kā lietuviešu un igauņu ciematu. Tāpat latgaliešu un latviešu ciematos dzīvo nevis izsūtītie, bet tie, kas labprātīgi aizbrauca meklēt zemes. Viņi ir saglabājuši valodu no 19. gs. un saglabājuši dziesmas, izteicienus, parunas, sarunvalodu...

– Kā Sibīrijas brauciens pēc tam tika atspoguļots?

– Man ar manu kursa biedru Aivaru Lielbārdi ir pusstundu gara filma, ar kuru esam piedalījušies dažos antropoloģijas filmu kinofestivālos, un filmas nosaukums ir «Timofejevka». Tā sauca arī šo ciematu, kurā viesojāmies divas vasaras. Tāpat esmu arī šo to publicējusi «Rīgas Laikā» un citur.

Vēl mana pašreizējā grupa ar nosaukumu «GOSTI» izpilda dažas no dziesmām, kuras iemācījāmies Sibīrijas braucienā. Šīs dziesmas ir lielā cieņā. Zinu, piemēram, ka folkloras grupa «Saucējas» ir ļoti iemīļojušas Sibīrijas dziesmas.

– Vai un kā pēc Sibīrijas brauciena ir mainījies tavs skatiens uz mūsdienu cilvēku?

– Padomju laika Krievijā bija divas partijas: viena Komunistiskā, otra – Sibīrija. Taču šobrīd nav īpaši citādāk. Viena vara valda pār Maskavu un Pēterburgu, bet pavisam cita – valsts vidienē. Krievijas vidieni – Sibīriju – notur pie dzīvības tikai pašu cilvēku sīkstums. To var saukt arī par neticamo dzīvotgribu, jo Krievijas valdība nekādi citādi par viņiem neliekas ne zinīs. Šie Sibīrijā dzimušie cilvēki man liek domāt par to, kādi gan mēs patiesībā esam savas situācijas vergi, no vienas puses, un, no otras puses, – cik gan daudz prieka var iegūt, vienkārši dzīvojot un nefilozofējot.

Viss sākas un beidzas ar cilvēka vientulību, – kā mēs ar to tiekam galā. Nav nozīmes, vai studējam universitātēs vai esam klosterī, vai ubagojam uz ielas. Ja tiekam galā ar sev izvirzīto tēmu dzīvē, tad tas ir tikai vienīgi mūsu un Dieva nopelns. Es nezinu, vai es tieku ar to galā, bet es gribēju apcerēt šo jautājumu.

Protams, Universitātē pulcējas aptuveni līdzīgu mērķu cilvēki. Respektīvi: ubagi pulcējas uz ielām, cita līmeņa cilvēki pulcējas citur vienkopus. Tāpēc Latvijas Universitātē savāc tādus strukturētākus cilvēkus un varbūt pat tādus, kas domā vairāk «kastītēs». Ubagam, piemēram, tajā ziņā ir daudz lielāks domas plūdums. Nav obligāti jādomā, ka Latvijas Universitātē ir dievi savākušies. Man bieži ir bijis interesantāk ar ubagu nekā ar tipisku studentu.

Margita par latviešiem

– Ar ko latviešu tauta atšķiras no citām tautām?

– Latviešu tauta ir unikāla ar to, ka tā visos laikos ir bijusi «robežtāta». Tas ir arī mūsu raksturā – spēt pielāgoties, atdarināt, nepieciešamības gadījumā – būt plecu pie pleca. Bet līdz ar to mums trūkst it kā savas pārliecības par savu taisnību. Un mēs tikai gaidām katru nākamo situāciju, kurai pēc iespējas ātrāk pieskaņoties, nevis radām paši savu laiku un telpu, kurā darboties. Tādā ziņā nevar prasīt, lai no Latvijas nāktu ģeniālas pasaules mēroga novitātes, bet savu pielāgošanās spēju mēs gan varētu vērtēt augstāk. Latvieši, piemēram, varētu lieliski attīstīt zinātni, jo zinātniekam vienmēr jābūt tādām, kurš nobīda savu personību malā un vēro kādu fenomenu atšķirti no personīgās attieksmes. ¹

Viens no Sibīrijas dziesmu tekstiem

Atdeve maņi mameņa tuoļi, tuoļum
Pisaceja maņ mameņa gostūs nastaiguot
Prolaižu gadeņi, prolaižu ūtru.
Jau iz trešo gadeņi prutu salasiej.
Puorzamešu par zagryuzi, skriej uz tāva sāt'.
Aizkyukoju, aizraudoju ar žieleigu bolsu.
Može maņe tā(v)s izdziersi izkapti kuldams.
Tāvs izkaptēiti izgiuļa, maņe naizdzierd'.
Aizkyukoju, aizraudoju ar žieleigu bolsu.
Može maņe mot izdziersi vyl'naiņis auzdama.
Muote vyl'naiņis izauda, maņi naizdzierda.
Aizkyukoju, aizraudoju ar žieleigu bolsu
Muže maņe bruols izdziersi zyrgu sadlōdams.
Bruols'i zyrgu sasadluoja, maņi naizdzierda.
Aizkyukoju, aizraudoju ar žieleigu bolsu
Može maņi muos izdziersi golvu sukuodam'.
Muosa golvu sasukuoja maņe naizdzierd'.

¹ www.radionaba.lv

Sibīrijas ekspedīcija. Foto no personiskā arhīva

Virzienrādītājus meklēt KARJERAS CENTRĀ

Kitija BALCARE

Ikvienam no mums dzīvē ir gadījies krustceļu mirklis, kad jāizlemj, uz kuru pusi iet. Kritēriji ir visdažādākie: dažs skatās, kur līdzenāks ceļš, cits – kur taisnāks, vēl kāds klusi vēro, uz kuru pusi dosies bērnības draugi, vai paļaujas uz kāda cita ieteikto izvēli. Virzienrādītāji ir tik dažādi, bet saprast, kuriem lai seko, nav vienkārši. Tādā gadījumā var palūties uz labu laimi vai arī doties uz vietu, kur kāds palīdzēs šos virzienrādītājus atrast. Viena no tādām vietām ir Latvijas Universitātes Karjeras centrs.

«Ar Karjeras centru iepazīnos tā organizētajā karjeras plānošanas semināru ciklā, par kuru uzzināju no draudzenes un kursa biedrenes, kas pati pirms tam šajos semināros piedalījās,» stāsta Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes 1. kursa studente Jūlija Gulčenko. «Apmeklējot šos seminārus, ieguvu laiku sarunai ar sevi, ideju kopumu, kā atrast savu sapņu darbu, kā arī pozitīvu emociju avotu, satiekoties ar citiem studentiem, kas domā par savu nākotni.» Juridiskās fakultātes studente iesaka seminārus apmeklēt tiem, kas vēlas radoši ielūkoties sevī, lai apzinātu savu profesionālās darbības ceļu, kā arī apsvērtu darba iespējas nākotnē.

Karjeras centrs – kontaktpunkts, forums, satikšanās vieta

Latvijas Universitātes Karjeras centrs ir vidutājs starp augstskolu, tās topošajiem, esošajiem un bijušajiem studentiem un potenciālajiem darba devējiem. Tas veicina studentu prasmju un kompetenču pilnveidošanu atbilstoši darba tirgus prasībām un nepieciešamajām kvalitātēm.

«Ar dažādu projektu palīdzību man bija iespēja iepazīties ar Studentu servisu un Karjeras centru darbību Eiropas Savienības valstīs,» stāsta idejas autore, Studentu servisa direktora vietniece Inta Jaunzeme. «Tad es sāku pētīt situāciju Latvijā un centos izzināt mūsu Latvijas Universitātes studentu vajadzības, līdz nonācu pie secinājuma, ka Karjeras centrs varētu būt līdzeklis, kā sekmēt mūsu studentu aktivitāti karjeras plānošanas procesā un veidot izpratni par to, kas notiek darba tirgū.

Darbs pie Karjeras centra izveides tika uzsākts pirms trīs gadiem, kad Ekonomikas un vadības fakultāte sāka organizēt Karjeras iespēju dienas 2004. gadā. Tad sāka pieaugt darba devēju interese par šādiem pasākumiem, lai gan sākumā Karjeras centra aktivitātes galvenokārt bija saistītas ar nodarbinātības un darba tirgus jautājumiem, studentu praktiskās pieredzes iegūšanas veidiem,» skaidro I. Jaunzeme. «Sākotnēji tas bija atbalsta punkts Karjeras iespēju dienu organizēšanai, kontaktu veidošanai, kā arī prakses vietu menedžēšanai.

Mums ir svarīgi veicināt Latvijas Universitātes studentu, absolventu veiksmīgu integrāciju darba tirgū, tādēļ kopš 2006. gada septembra darbu uzsāka Latvijas Universitātes Karjeras centrs, kur savu palīdzību skolēniem, studentiem un absolventiem piedāvā karjeras un profesionālās orientācijas konsultants, projektu vadītājs un psihologs. Tā ir laba komanda, lai palīdzētu rast risinājumus un sadarbības formas studentiem,» skaidro I. Jaunzeme.

Latvijā ir vairāki Karjeras centri, bet to funkcionalitāte ir plaša un atšķirīga. Latvijas Universitātes Karjeras centrs strādā dažādām mērķauditorijām – skolēniem, studentiem, viņu vecākiem, absolventiem, pašai augstskolai un darba devējiem.

«Pirmā lieta, kas jānodrošina Karjeras centram, ir informācijas apmaiņa starp abiem sektoriem, tas ir, starp izglītības iestādi un darba devēju,» skaidro I. Jaunzeme. «Šī komunikācija ir lietderīga ne tikai studentu integrēšanai darba tirgū, bet arī augstskolai, kas tādējādi var uzlabot piedāvātās studiju programmas, lai pēc tam students varētu pilnvērtīgi darboties izvēlētajā profesijā virzienā.»

Karjeras centrs topošajiem un esošajiem studentiem palīdz rast atbildes uz jautājumiem – kur viņi var strādāt pēc konkrētās studiju programmas beigšanas un kādām prasmēm ir jābūt apgūtām, lai to varētu darīt.

«Mūsu mērķis ir Karjeras centru veidot kā kontaktpunktu visām pusēm, nodrošinot dažādus pasākumus, lai informācija rotētu studentu vidū un motivētu viņus, jau studijas uzsākot un studiju laikā, lai mācību process būtu mērķtiecīgāks,» uzsver I. Jaunzeme.

Karjeras centrs piedāvā seminārus un konsultācijas studentiem par karjeras plānošanu un prasmju apgūšanu darbam ar informāciju, konsultē skolēnus par izglītības veidiem, studiju programmām un nodarbinātības iespējām pēc konkrētās izglītības iegūšanas, organizē seminārus un informatīvas lekcijas studentiem par darba un karjeras iespējām uzņēmumos, piedāvā bezmaksas darba piedāvājumu publicēšanu Latvijas Universitātes portālā, kā arī organizē ikgadēju Karjeras iespēju dienu.

Karjeras iespēju diena – studentiem un darba devējiem

Lai gan sākumā grūtības sagādāja darba devēju ieinteresēšana, šīgada pieredze «Karjeras iespēju dienā 2007» liecina, ka darba devēji ir apzinājušies – viņiem tiek dota lieliska iespēja iepazīstināt studentus ar saviem uzņēmumiem, darba un izaugsmes iespējām tajos, kā arī informēt par nepieciešamajām iemaņām. Šogad «Karjeras iespēju dienā 2007» piedalījās 42 uzņēmumi un organizācijas, kas pārstāvēja finanšu, farmācijas, informācijas tehnoloģiju, telekomunikāciju, loģistikas un citas nozares, kā arī valsts pārvaldes iestādes, prezentējot savus uzņēmumus un piedāvājot interesentiem vakances vai prakses iespējas tajos.

Karjeras iespēju dienās notika ne tikai uzņēmumu stendu izstāde, bet divās Latvijas Universitātes auditorijās bija vērojamas arī dažādu nozaru uzņēmumu prezentācijas, kurās darba devēji iepazīstināja interešētus ar savu uzņēmumu darbību, karjeras iespējām tajā, kā arī ar potenciālā darbinieka portretu, tas ir, raksturoja nepieciešamās prasmes, īpašības un darbinieku atlases procesa uzdevumus.

«Lielais vakanču skaits darba tirgū motivē darba devējus strādāt ar augstskolām laikus, iesaistoties Karjeras centra piedāvātajās aktivitātēs, nevis gaidīt, kad pie viņiem ieradīsies darba ņēmējs pats,» stāsta I. Jaunzeme.

Inga Jaunzeme LU Karjeras centra mājaslapas atklāšanas pasākumā

I. Jaunzeme atzīst, ka pagaidām interese vairāk ir no pirmo un otro kursu studentiem, no kuriem, iespējams, liela daļa jau strādā un nejut īpašu vajadzību nākt uz Karjeras centru pēc tā piedāvātajiem pakalpojumiem, taču būtu jāņem vērā, ka Karjeras centrs nav radīts tikai tiešākai darba meklēšanai, bet arī tam, lai darba meklēšanas process būtu pārskatāms un īstenojams īsākā ceļā, ātrāk saskatot katra interesenta individuālās iespējas un vajadzības reāla mērķa sasniegšanā.

Darba pieredze izaugsmes ceļā

«Nākamajā gadā mums ir iecerēta Latvijas Universitātes fakultātēs veidot informatīvas kampaņas par Karjeras centra darbības virzieniem, lai veicinātu studentu aktivitātes savas karjeras plānošanā,» informē I. Jaunzeme. «Lai gan bieži vien tiek uzskatīts, ka tas nav nepieciešams, mēs tomēr vēlamies palīdzēt mūsu studentiem orientēties ne tikai izglītības sistēmā, bet arī darba tirgū un tur notiekošajos procesos.»

Mūsdienās var novērot, ka bieži vien darba devējs priekšroku dod potenciālajam darbiniekam, kam jau ir darba pieredze konkrētā jomā, bet Karjeras centrs piedāvā savu skatījumu uz to, ko darba tirgū saprot ar jēdzienu «darba pieredze».

«Mēs Karjeras centrā strādājam pie savas darba pieredzes interpretācijas,» atzīst I. Jaunzeme. «Ne vienmēr iepriekšējai darbavietai vai tās trūkumam darbinieka atlases procesā jābūt noteicošajam, jo studiju laikā jauniešiem ir iespējas strādāt vasaras darbu, iet praksē, piedalīties dažādos pētnieciskajos konkursos, rakstīt bakalaura vai maģistra darbu no konkrētu uzņēmumu piedāvātā tēmu klāsta, tādā veidā uz šīs bāzes komunikācija starp studentu un darba devēju veidojas jau agrāk un ciešāk.»

Viena no Karjeras centra funkcijām ir nodrošināt šo komunikāciju abām ieinteresētajām pusēm, tādā veidā piedaloties studenta darba pieredzes papildināšanā, nevis strādājot konkrētā darbavietā, bet apgūstot profesijai nepieciešamās prasmes un zināšanas, iesaistoties dažādos pasākumos jau studiju procesa laikā. Šie pasākumi arī ir topošā darbinieka darba pieredze, caur kuru Karjeras centrs cenšas iemācīt studentu dokumentēt un secināt, ko viņš pats ir ieguvis šajā procesā un kas var turpmāk noderēt, lai rakstītu motivācijas vēstules vai dotos uz darba interviju.

«Mūsdienu pasaulē izglītības uzdevums vairs nav iemācīt darboties mazā, šaurā jomā, bet gan iemācīt domāšanas stilu, darbošanās veidus, mērķtiecīgumu,» norāda I. Jaunzeme. «Tas datorspeciālists, kurš ir absolvējis kādu izglītības iestādi pirms pieciem gadiem un vairs neko jaunu neturpina apgūt, vairs nebūs konkurētspējīgs mūsdienu darba tirgū, tātad ir nepieciešama nemitīga pašizglītošanās.»

Mācoties augstskolā, cilvēks apgūst konkrētās jomas šablonu, piemēram, dabaszinātņu vai filoloģijas nozarē, ko pēc tam lieto, pilnveidojot zināšanas un prasmes, taču daudz kas ir atkarīgs no personiskajām kvalitātēm, iepriekšējās izglītības, kas rada pamatu domāšanas stilam. Karjeras centrs palīdz atklāt katra individuālās prasmes un īpašības un piemeklēt tām veiksmīgāko darbības sfēru, kur indivīds varēs tās pilnvērtīgi izmantot savas karjeras nolūkos.

Nāc, jautā, uzzini Karjeras centrā

Karjeras centrs ir vieta, kur ikviens Latvijas Universitātes topošais, esošais vai bijušais students bez maksas var noskaidrot dažādus jautājumus, piemēram, par motivācijas vēstuli, darba interviju, studiju programām, profesionālo orientāciju, informatīvām lekcijām skolēniem, vakanču piedāvājumam absolventiem.

Kā piebilst I. Jaunzeme, arī Karjeras centram nepieciešama darba pieredze, kas palīdzēs pilnveidot centra darbību un darbinieku profesionalitāti, bet īpaši svarīgi ir tas, kas pašiem studentiem ir nepieciešams, tādēļ Karjeras centra darbinieki gaida ikvienu ierosinājumu, jautājumu un padomu par to, kā uzlabot Karjeras centra darbību.

Rudens sākumā Karjeras centrs turpinās darbu jaunās telpās, kas šobrīd ir remonta sākuma stadijā. Tad ikvienam interesentam Karjeras centra durvis būs atvērtas Raiņa bulvārī 19, 122. telpā, kur būs sastopamas Karjeras centra darbinieces – psiholoģe Agita Šmitiņa, projektu vadītāja Rita Tālmane un karjeras konsultante Marta Rubīna.

Līdz tam sazināties vai norunāt tikšanās laiku ar Karjeras centra darbiniekiem var pa e-pastu *karjera@lu.lv*, vai iegūt sīkāku informāciju Karjeras centra jaunizveidotajā mājaslapā <http://www.karjera.lu.lv/1/>, kas turpinās pilnveidoties arī turpmāk, vienlaikus papildinot darba devēju piedāvāto vakanču sarakstu un CV datubāzi, kur savu CV var ievietot ikviens Latvijas Universitātes students vai absolvents. **UA**

Skatīties televizoru ir darbs

Inta GRĪNBERGA

LTV raidījumu «Šodien. Ziņas» un «Strana.lv» vadītāji: LU SZF doktorante **Solvita Denisa** un LU SZF maģistrants **Vladimirs Novodvorskis** TV studijā pirms raidījuma ieraksta

Solvita Denisa, Vladimirs Novodvorskis, Dmitrijs Petrenko ir Latvijas Universitātes Sociālo zinātņu fakultātes Komunikācijas zinātnes studenti un vienlaikus LTV7 ziņu raidījuma «Šodien. Ziņas» (krievu valodā) veidotāji. Par sevi, žurnālista darbu un studijām stāsta viņi paši.

– Kāpēc izvēlējāties studēt Komunikācijas zinātnes programmu?

D. P. – Man bija divas iespējas – gribēju studēt vai nu medicīnu, vai sociālās zinātnes. 11. klasē atteicos no medicīnas, labāk par fizikas un ķīmijas uzdevumiem patika rakstīt. Domāju, ka kļūt par žurnālistu ir diezgan interesanti. Bet tas bija pavisam cits darbs, nekā es biju iedomājusies. Prese veido tēlus par žurnālistiem, ka viņi tikai *tusē* apkārt bagātiem un pazīstamiem cilvēkiem un paši viņi ir ne mazāk pazīstami un bagāti. Bet patiesībā lielākā daļa žurnālista darba norit birojā, rakstot rakstus, domājot, kā vienā tekstā *sabīdīt* vairākus viedokļus.

S. D. – Daudzi cilvēki uz Komunikācijas zinātnes nodaļu atnāk pēc tam, kad ir pastrādājuši šajā jomā. Ar mani bija tieši otrādi. Šajā profesijā es sāku strādāt laikā, kad rakstīju bakalaura darbu. Bieži saka, ka dzīvē svarīgi izvēlēties divas lietas: profesiju un partneri.

Sociālo zinātņu fakultāte palīdzēja man izvēlēties gan vienu, gan otru.

V. N. – Pirms 10 gadiem Latvijas Universitātē ieguva jurista izglītību, tad bija liels pārtraukums un Universitātes pasniedzējs V. Zelčs ierosināja studēt žurnālistiku. Tagad esmu 2. kursā, bet diez vai šogad pabeigšu, jo aizņemties dēļ nevaru pievērsties maģistra darbam. Arī tēma ir ļoti aktuāla – par sabiedriskajām raidorganizācijām un sabiedrisko telpu, tāpēc izlēmu paņemt pārtraukumu un maģistra darbu rakstīt vasarā.

– Cik lielā mērā augstskolā iegūtās zināšanas noder praktiskajā darbā – ziņu raidījuma veidošanā?

D. P. – Šīs zināšanas ir vairāk vai mazāk abstraktas, bet, pirmkārt, tās attīsta kritisko domāšanu, kas ir ļoti nepieciešams žurnālistam, un arī spēju skatīt lietas kopumā, – kur vajag sadalīt daļas un strukturēt.

S. D. – Akadēmiskās zināšanas es ieguva vispirms, pēc tam sākās prakse. Es joprojām apvienoju darbu ar mācībām un uzskatu, ka abi viens otram palīdz. Zināšanu ieguve ir ļoti individuāla, jo no auditorijas, noklausoties vienu un to pašu lekciju, dažādi studenti iznāk ar atšķirīgām zināšanām. Darbam televīzijā ir nepieciešamas šauras, specifiskas zināšanas, bet Universitātē var iegūt daudz vairāk un

plašākas zināšanas, no kurām ir izvēlēties vajadzīgās. Žurnālistika ir profesija, kurā strādājot ir nepieciešams orientēties gandrīz visā, bet galvenais – vajag mācēt ātri saprast jautājuma būtību.

V. N. – Tās man noder, lai orientētos ikdienas dzīvē, jo Latvijas Universitātē dod visaptverošas zināšanas par mūsu sabiedrību. Varu salīdzināt, kāda bija Latvijas Universitāte pirms desmit gadiem un tagad, lai arī tās ir dažādas fakultātes. Man arī liekas, ka Juridiskajā fakultātē bija interesantāk, jo bija ļoti interesanti pasniedzēji – spilgtas personības. Tagad ir pavisam cita situācija – eksāmeni, pasniegšanas veidi. Gribu apgalvot, ka mūsdienās izglītība nav darbs auditorijā, lekcijās un darbs ar pasniedzējiem. Tas, pirmkārt, ir darbs pašam ar sevi. Pasniedzējs var dot tikai virzienu, būt par konsultantu.

– Kā pietrūkst?

S. D. – Darbs novērš uzmanību no mācībām. Diemžēl bieži nākas izvēlēties vienu vai otru un biežāk izvēle nav par labu mācībām. Ja stipendija būtu pietiekami liela, es ļoti labprāt nodarbotos ar akadēmisko darbību, ar pētniecību. Tieši tā man pietrūkst – spēt atļauties vairāk mācīties, nevis strādāt. Nav viegli savienot mācības ar darbu, ir lekcijas, kuras noteikti jāapmeklē. Situācijā, kad abi ziņu programmas vadītāji

ir kursa biedri, nākas sarunāt, kurš ziedosies un neapmeklēs lekciju. Tieši obligātais apmeklējums šādos gadījumos liekas pārāk liela prasība. Tajā pašā laikā ir daudz pasniedzēju, kas saprot un ir pretimnākoši. Ir bijuši gadījumi, kad abi ar Dimu ierodamies uz lekciju un visi jautā: bet kā tad ziņas?

V. N. – Mums tagad ir ļoti liela problēma – sabiedrībā trūkst profesionāļu. Augstskolas nesagatavo konkrētus profesionāļus, bet gan sniedz vispārīgas zināšanas. Jaunajiem cilvēkiem, topošajiem žurnālistiem pietrūkst izpratnes par to, kas ir žurnālistika. Mums žurnālistikā ir ļoti liels konkurss un daudz pretendentu, bet praksē katru gadu redzu lielu problēmu – es nevaru atrast normālus žurnālistus. Pirmkārt, viņi visi pašā sākumā ir zvaigznes, t. i., viņiem priekšstats tāds, ka te varēs pelnīt daudz naudas, ar savu pozīciju ietekmēt citus un maz strādāt. Ja cilvēks nāk pie manis strādāt, es viņam jautāju: ko jūs gribētu darīt? «Nu, es sēdēšu šeit, lasīšu ziņas, un jūs man tās atnesīsiet.» Šī informācija pašam ir jāsavāc, jāapstrādā un jāpasniedz tā, lai būtu interesanti, lai tā būtu objektīva.

– Kāpēc izvēlēties strādāt tieši šajā ziņu raidījumā?

D. P. – Pirmajā kursā rakstīju kursa darbu par televīzijas žurnālisti Irinu Viņņiku, un viņa man teica, ka es varētu kādreiz pamēģināt strādāt televīzijā, un tā es arī šeit 1. kursā atnācu strādāt – sākumā par korespondentu. Tagad esmu ziņu raidījuma vadītājs. Tieši LTV7 ziņās strādāju tāpēc, ka vēlējos strādāt krievu raidījumā – savā dzimtajā valodā. Tā bija vienīgā televīzija, kas piedāvāja ziņas krievu valodā. Vēl joprojām te patīk. Patīk tas, ka tā ir sabiedriskā televīzija, man visu laiku neprasa reitingus, kā tas ir komercnāliem. Es varu atļauties darīt to, kas man patīk, ko es uzskatu par svarīgu un interesantu.

S. D. – Man ļoti svarīga ir darba vide. Kopā mēs strādājam jau diezgan ilgi. Studiju pirmajosursos, vēl nebūdami darba kolēģi, sēdējām pie viena sola. Savukārt tagad uz maiņām sēžam pie viena galda ēterā. Šāda savstarpēja uzticēšanās bieži ir daudz nozīmīgāka nekā tas, cik liela ir alga. Ziņas – tā ir komandas spēle. Šeit būtiski ir ne tikai tas, kas stāv vārtos vai uzbrūk, bet arī tie cilvēki, kas ir rezervē un neiziet uz laukuma. Uzskatu, ka, pateicoties trenerim, mēs nespēlējam slikti.

– Kas LTV7 ziņās ir atšķirīgs no citiem ziņu raidījumiem? Kāpēc tās būtu jāskatās?

D. P. – Pirmkārt, mēs krievu auditorijai piedāvājam ziņas par Latviju, otrkārt, tā kā esam sabiedriskā televīzija, tad orientējamies uz plašu auditoriju, ne tikai uz krievu publiku.

S. D. – Mūsu galvenā pozitīvā iezīme ir ziņu operativitāte. Mēs esam pirmie, kas stāsta par notikumiem krievu valodā. Mūsu valstiskais statuss dot iespēju nebūt atkarīgiem no kanāla sponsoriem – vai tas būtu kāds uzņēmums vai politiska partija.

V. N. – Mēs cienām savus skatītājus un piedāvājam viņiem pašiem spriest par notikumiem Latvijā. Mēs viņiem sniedzam tikai informāciju, mērķauditorija ir intelektuāls cilvēks, kurš grib zināt, kas notiek Latvijā, kurš spēj pats analizēt, saprast. Mēs skatītāju redzam līdzvērtīgu mums.

– Kā mūsdienu cilvēkam izvērtēt informāciju, lai izdarītu pareizos secinājumus?

V. N. – Jāpārlicinās par to, jābūt spējīgam domāt. Vienīgā problēma, ka ir par daudz informācijas. Bet parasti mēs lasām vienu, divas avīzes un arī televizorā neskatāmies visas ziņas pēc kārtas.

– Kāds ir labs žurnālists?

S. D. – Domāju, ka ir vairāki kritēriji. Labs žurnālists ir tas, kas lielu uzmanību pievērš līdzsvaram starp ētiku, likumu un savu sirdsapziņu.

V. N. – Žurnālistā nav vietas sentimentam, jāatsakās no emo-

cionalitātes un sava subjektīvā viedokļa, lai meklētu taisnību. Tas ir visgrūtākais.

– Kas ir žurnālista misija?

D. P. – Atrast kaut ko interesantu, kas, pirmkārt, interesē tevi pašu, un piedāvāt to citiem. Es nevaru domāt un taisīt sižetus par to, kas mani pašu neinteresē. Mums nav pētījumu par to, kas ir mūsu auditorija, tāpēc es varu pielaut, ka tie ir tādi paši cilvēki kā mēs.

S. D. – Ja kurpnieka misija ir labot apavus un zobārsta misija – labot zobus, tad žurnālista misija ir skatītāja, klausītāja un lasītāja informēšana.

V. N. – Žurnālistika ir darbs. Galvenais uzdevums žurnālistam ir informēt, būt starpniekam starp sabiedrību un politisko, ekonomisko un citu eliti. Man sākumā arī bija cits priekšstats par televīziju. Es redzēju, ka tā ir ļoti perspektīva, ietekmīga joma, un tāpēc izvēlējos šo virzienu žurnālistikā. Varbūt cilvēkam pēc skolas uzreiz nevajag iet uz augstskolu mācīties par žurnālistu, bet kaut kur pastrādāt, paskatīties šo profesiju no malas, lai saprastu, vai viņš grib šai profesijā strādāt.

– Kā skatītājam izvērtēt informāciju, lai atšķirtu patiesību no meliem?

S. D. – Skatīties televizoru patiesībā nav nekāda atpūta. Tas ir darbs. Lai patiešām zinātu un saprastu, kas notiek, nepieciešams iedziļināties informācijā, kurai ir vairāki avoti. Vajag apskatīt visus iespējamus avotus. Tikai tā ir iespējams tuvojies īstenībai. **UA**

Latvijas Televīzijas raidījuma «Šodien. Ziņas» vadītājs, LU SZF doktorants Dmitrijs Petrenko raidījumu montāžas telpā

Sports studentus vieno

Agris OZOLS

Sporta servisa centrs Latvijas Universitātē ir jauna struktūrvienība, kura atbild par visu, kas saistīts ar sacensībām, sacensību organizēšanu, sporta bāzēm, to infrastruktūru, noslogojumu, treneru piesaisti. Jaunais LU Sporta servisa centrs ir izveidots salīdzinoši nesen, lai pārņemtu un papildinātu Sporta centra funkcijas. Sākot ar septembri, studentiem būs plašākas iespējas sportot, izkustēties, viņus nodrošinās ar bāzēm, inventāru, instrukcijām.

Uģis Bisenieks no Sporta servisa centra vada Studentu padomes Sporta komisiju, Universitātē atbild par sacensībām un administratīvajiem pasākumiem Sporta servisa centrā. Sarunā viņš pastāstīja par Sporta centra nākotnes plāniem un Universitātes sporta dzīvi.

Universitātē pieejamās sporta bāzes un iespēju paplašināšana nākotnē

Viena daļa Universitātes sporta bāzu pieder Universitātei vai tiek īrēti ilgtermiņā, otra tiek īrēta uz pusgadu tikai mācību procesam.

Sobrīd Latvijas Universitātes īpašumā ir visas sporta zāles Pedagoģijas un psiholoģijas fakultātē ar sporta spēļu zāli basketbolam un volejbolam, nelielu aerobikas zāli un zāli, kur var spēlēt pārvietojamā galda tenisu. Ķīmijas fakultātē ir sporta spēļu zāle un galda tenisa zāle, kas ir galvenā Universitātes galda tenisa bāze. Ekonomikas un vadības fakultātē ir aerobikas zāle, tur gan vēl nepieciešams kosmētiskais remonts.

Mežaparka sporta bāzi Universitāte ilgtermiņā īrē no Izglītības ministrijas, tā ir izīrēta uz divpadsmit gadiem. Tur atrodas ļoti laba zāle ar koka grīdu, kur var spēlēt florbolu, basketbolu, tur pat notiek dažas Latvijas basketbola līgas spēles. Blakus šai bāzei ir vaļējie tenisa korti, sauna, treniņzāle.

Šajā sporta centrā pārsvarā bāzējas volejbols un basketbols.

U. Bisenieks stāsta, ka iespējas sportot nākotnē paplašināsies, katrā sporta veidā plānots divas reizes palielināt sporta zāļu uzņemspēju. Sākot ar 1. septembri, Latvijas Universitātes rīcībā uz vairākiem gadiem tiek izīrēts Olimpiskais centrs Grostonas ielā 6b, kurā vienlaikus varēs nodarboties trīs līdz četras studentu grupas – atkarībā no izvēlēta sporta veida. Universitāte Olimpiskajā centrā varēs lietot pusi no bijušās vieglatlētikas manēžas, kur notikušas arī Starptautiskās LU volejbola kausa izcīņas sacensības. Šis Olimpiskais centrs tuvākajos piecos gados būs Universitātes sporta pamatbāze, kurā notiks visas sporta spēles.

U. Bisenieks ir pārliecināts, ja fakultātes tam izbrīvēs laiku, pirmo un otro kursu studentiem šajā centrā būs iespēja sportot pa dienu. Olimpiskajā centrā uz mākslīgā sintētiskā seguma ir viens laukums, kas sadalīts divās daļās, ir arī atdalāmā siena ar ļoti labu ska-

ņas izolāciju. Vienā laukuma pusē būs iespēja spēlēt basketbolu, volejbolu, handbolu vai florbolu. Tiks ierīkotas arī tribīnes, lai skatītājiem nebūtu jāstāv kājās. Otrā pusē ir trīs volejbola treniņa laukumi un būs iespējams vienlaikus spēlēt trīs volejbola spēles. Ir arī basketbola laukums un handbola laukums. U. Bisenieks uzsver, ka liela daļa šajā centrā būs atvēlēta studentiem – jaunas telpas, jaunas ģērbtuves – un tur nebūs kauns vest ne studentus, ne viesus. U. Bisenieks atceras – kad norisinājās Starptautiskais volejbola kauss, sportisti no Kauņas Universitātes ar šo centru bija ļoti apmierināti, viņiem tajā patika viss. Šī sporta bāze ir ārkārtīgi plaša, nav jāspēlē šaurās telpās, kur no laukuma malām ir tikai metrs.

Sobrīd Universitāte īrē arī baseinu Natālijas Draudziņas vidusskolā, tajā ir iespēja peldēt gan meistarības līmeņa studentiem, gan arī tiem, kas peldēšanu izvēlas kā C daļas kursu. Sporta namā «Arkādija» šobrīd bāzējas viss volejbols, bet septembrī volejbola spēles plānots koncentrēt Olimpiskajā centrā. Arkādijā ir viena sporta spēļu zāle, kur notiek atlētiskā vingrošana; treniņzāle, ko apmeklē liela daļa C daļas un meistarības līmeņa studenti. Tur spēlē volejbolu, basketbolu, ir pieejama cīņas zāle.

Sporta iespējas ikdienā

U. Bisenieks atgādina, ka Universitātē studenti par kredītpunktiem var iet sportot, taču ziemā ne visas mācību programmas šo iespēju ļauj pilnībā izmantot. Universitātē ir trīs gadīgās programmas, kur C daļā paredzēti pieci vai seši kredītpunkti, un, ja sportam paredzēti divi kredītpunkti, tad nākas izvēlēties. U. Bisenieks uzskata, ka līdz ar to daudzi studenti paliek bez iespējām sportot.

Universitātē ir arī sporta meistarības līmenis. Lai iekļūtu Latvijas Universitātes izlasē, jābūt zināmiem sasniegumiem kādā sporta veidā, skaidro U. Bisenieks. Ja sasniegts meistarības līmenis, treniņties var bez maksas. Universitātes peldēšanas izlasē ir 10 cilvēki, basketbola izlasē ir 12 sportisti.

U. Bisenieks skaidro, ka teorētiski sporta centros uzlabot savu veselību var arī Latvijas Universitātes darbinieki un pasniedzēji, bet praktiski tā nenotiek. Ir gan iespēja nodarboties ar veselības vingrošanu, Universitātē ir arī mācībspēku basketbola komanda, kas spēlē iekšējā LU līgā un reizi nedēļā trenējas. U. Bisenieks informē, ka, sākot ar septembri, arī darbiniekiem būs plašākas iespējas sportot; jau šobrīd dažās struktūrvienībās notiek darbinieku aptauja par viņu vēlmēm sportot.

Studentu iecienītākie sporta veidi

U. Bisenieks skaidro, ka šobrīd Universitātē īpaši tiek attīstīti četrpadsmit sporta veidi. Vispopulārākie ir basketbols, futbols, volejbols. Universitātē ar labiem sasniegumiem tiek attīstīti arī sieviešu cīņa.

Apmeklētības ziņā vispopulārākā ir aerobika (ar to šobrīd nodarbojas 500–600 studentu, tā iedalās estētiskajā un veselības vingrošanā), basketbols, futbols un volejbols (apmēram 130 stundu), kā arī galda teniss (100 stundas) un peldēšana (9 100 stundas), tomēr piedāvājums joprojām nav pietiekams.

Visi treneri ir Universitātes pasniedzēji. U. Bisenieks atdzīst, ka treneru joprojām trūkst; tiks meklēti cilvēki, kas varētu strādāt par instruktoriem. Uģis pieļauj iespēju, ka septembri instruktori būs arī Latvijas Universitātes studenti. Viņš ir pārliecināts, ka veselības mācības un sporta skolotāju studiju programmas pēdējā kursa studenti noteikti varētu būt instruktori, vismaz katrs savā sporta veidā pamācīt elementāru iesildīšanās daļu. Studentu aptaujās par sporta nodarbibām izskanējusi vēlme, lai pasniedzēji vairāk pievērstu uzmanību studentiem, nevis tikai skatītos, kā viņi iemet grozā bumbu.

Nozīmīgākās sacensības

Gandrīz katrā sporta veidā, kas tiek veicināts Latvijas Universitātē, ir sava izlase, kas regulāri trenējas un pārstāv Universitāti dažāda mēroga sacensībās. Katrā izlasē ir labākie sporta veida pārstāvji.

Universitātē notiek iekšējās sacensības – LU sporta spēles, LU basketbola un LU volejbola līgas sacensības, projektā «Futbola vakari» notiek LU Ielu futbola kauss. Ir arī LU Aerobikas festivāls un komandu sporta veidu zibensturnīri;

U. Bisenieks atgādina, ka uz tiem studenti var atnākt bez pieteikšanās, bez īpašas fakultātes piederības un vienkārši sportot, jo viņi tiek nodrošināti ar zāli.

Universitāte piedalās arī starptautiskajās sacensībās – SEB studentu līgas basketbola sacensībās, Rīgas Doma kausa izcīņā basketbolā, LBL, LU atklātajā ielu basketbola turnīrā, LTSA (strādājošo čempionāts), ziemas čempionātā volejbola sievietēm, universiādē (visos sporta veidos), Rīgas čempionātā volejbola, Latvijas amatieru futbola līgas (LAFL) sacensībās, *Traffic* 1. līgas čempionātos. Universitātes studenti piedalās arī starptautiskajās sacensībās: SELL spēlēs (Baltijas un Somijas), LU Starptautiskajā volejbola kausā, Eiropas studentu čempionātā volejbola, Pasaules universiādē. U. Bisenieks uzsver, ka ļoti nozīmīgas ir sacensības Pasaules universiādē, bet tās skar salīdzinoši mazu studentu loku un pagaidām netiek reklamētas.

Svarīgs mērķis – sporta dzīves sakārtošana

Sākot ar 1. septembri, paredzēts, ka Universitātē pirmā kursa studentiem piedāvās bezmaksas iespēju nodarboties ar četrpadsmit dažādiem sporta veidiem, izbrīvējot lekcijās brīvus laikus (katru dienu no agra rīta līdz plkst. 18.00); tas plānots, lai uzlabotu studentu veselību.

U. Bisenieks atgādina: «Kā zināms, dažādas fiziskās aktivitātes uzlabo veselību, nostiprina imūnsistēmu, nervu sistēmu, koordināciju, uzlabo smadzeņu darbību un veido cilvēka personību, ieaudzina godīgumu, cīņas spar, atbildības sajūtu, attīsta spēju reaģēt dažādās situācijās, veicina domāšanu.»

Viņš atzīst, ka svarīgs mērķis ir sakārtot sporta dzīvi Universitātē tā, lai studentiem būtu pieejama informācija par sporta norisēm augstskolā, lai būtu iespēja nodarboties ar sportu jebkuram interesentam un ierindas students varētu piedalīties dažādos sporta pasākumos neatkarīgi no savu prasmju līmeņa. Runājot par lielajiem plāniem, U. Bisenieks ir pārliecināts, ka Latvijas Universitātei nepieciešams savs sporta komplekss, kas nodrošinātu studentiem iespējas sportot un radītu kopības sajūtu, jo, neskatoties uz fakultāšu atšķirību, sporta sacensības studentus vienotu. **U**

24.04. Ziedo asinis

Latvijas Universitātes Sociālo zinātņu fakultātes studenti ceturto reizi ziedoja asinis jau tradicionālajā Asinsdonoru dienā, ko fakultāte rīko sadarbībā ar Valsts asinsdonoru centru.

25.04. Izsludināts stipendiju konkurss *Open Mind*

Latvijas Universitātes fonds un Hansabanka ir nodibinājuši vērienīgu un vēl nebijušu stipendiju konkursu *Open Mind*, kurā pirmo reizi piecpadsmit Latvijas augstskolas piedalās kopējā stipendiju projektā.

27.04. Baltijas mediju pētnieku tikšanās

Latvijas Universitātes Sociālo zinātņu fakultātē notika Baltijas Mediju pētnieku asociācijas gadskārtējā tikšanās.

28.04. Ievēlēta LSA prezidente un jaunā valde

Par Latvijas Studentu apvienības prezidenti ievēlēja līdzšinējo sabiedrisko attiecību virziena vadītāju, Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes studentu Katrīni Pļaviņu.

03.05. Sadarbības līgums nākotnei

Latvijas Universitātes rektors Ivars Lācis un Latvijas Universitātes Datorikas nodaļas vadītājs Juris Borzovs kopā ar IBM Baltijas reģiona izpilddirektoru Ari Ollila (*Ari Ollila*) un IBM Latvija izpilddirektoru Uģi Eriņu parakstīja savstarpējās sadarbības līgumu.

03.05. Roboti Zinātnes kafejnīcā

Latvijas Universitātē notika pēc kārtas 10. Zinātnes kafejnīcas pasākums, kas šoreiz tika veltīts šāgada Fizmatdienām un tēmai «Mikro un nano roboti».

Bioloģijas fakultāte

Bakalaura studiju programma

- Bioloģija

Maģistra studiju programmas

- Bioloģija
- Uzturzinātne

Otrā līmeņa profesionālā studiju programma (ar iepriekšējo augstāko izglītību)

- Vidusskolas bioloģijas un pamatskolas ķīmijas skolotājs

Ekonomikas un vadības fakultāte

Bakalaura studiju programmas

- Ekonomika
- Vadības zinības

Profesionālās bakalaura studiju programmas

- Starptautiskās ekonomiskās attiecības
- E-biznesa un loģistikas vadības sistēmas

Otrā līmeņa profesionālās studiju programmas

- Grāmatvedība, analīze, audits
- Finanšu menedžments
- Finanšu sektora vadība

Maģistra studiju programmas

- Ekonomika
- Vadības zinības
- Eiropas studijas
- Sabiedrības vadība
- Starptautiskās attiecības (ekonomika)
- Starptautiskās attiecības (tiesības)
- Vides pārvaldība

Profesionālās maģistra studiju programmas

- Finanšu ekonomika
- Grāmatvedība un audits
- Starptautiskais bizness
- Starptautiskā tūrisma un viesmīlības nozares uzņēmuma vadība
- Vides resursu pārvalde

Otrā līmeņa profesionālā studiju programma (ar iepriekšējo augstāko izglītību)

- Ekonomists grāmatvedis

Filoloģijas fakultāte

Bakalaura studiju programmas

- Baltu filoloģija
- Klasiskā filoloģija
- Krievu filoloģija

Maģistra studiju programmas

- Baltu filoloģija
- Klasiskā filoloģija
- Krievu filoloģija
- Baltijas jūras reģiona studijas angļu valodā

Otrā līmeņa profesionālās studiju programmas (ar iepriekšējo augstāko izglītību)

- Literārais redaktors
- Vidusskolas krievu valodas un literatūras skolotājs; vidusskolas krievu valodas kā svešvalodas un latviešu valodas kā otrās valodas skolotājs
- Vidusskolas latviešu valodas un literatūras skolotājs

Fizikas un matemātikas fakultāte

Bakalaura studiju programmas

- Datorzinātne
- Fizika
- Matemātika
- Optometrija

Pirmā līmeņa profesionālā studiju programma

- Programmēšana un datortiklu administrēšana

Otrā līmeņa profesionālās studiju programmas

- Matemātikas statistiķis
- Vidusskolas matemātikas skolotājs

Maģistra studiju programmas

- Datorzinātne
- Fizika
- Matemātika
- Optometrija

Otrā līmeņa profesionālās studiju programmas (ar iepriekšējo augstāko izglītību)

- Optometrija
- Vidusskolas fizikas skolotājs
- Vidusskolas informātikas skolotājs
- Vidusskolas matemātikas skolotājs

Ģeogrāfijas un Zemes zinātņu fakultāte

Bakalaura studiju programmas

- Ģeogrāfija
- Ģeoloģija
- Vides zinātne

Maģistra studiju programmas

- Ģeogrāfija
- Ģeoloģija
- Vides zinātne

Profesionālā maģistra studiju programma

- Telpiskās attīstības plānošana

Otrā līmeņa profesionālā studiju programma (ar iepriekšējo augstāko izglītību)

- Ģeogrāfijas un dabaszinību skolotājs

Juridiskā fakultāte

Bakalaura studiju programma

- Tiesību zinātne

Maģistra studiju programma

- Tiesību zinātne

Profesionālā maģistra studiju programma

- Tiesību zinātne

Ķīmijas fakultāte

Bakalaura studiju programma

- Ķīmija

Maģistra studiju programma

- Ķīmija

Otrā līmeņa profesionālās studiju programmas (ar iepriekšējo augstāko izglītību)

- Vides aizsardzība un ekspertīze
- Vidusskolas ķīmijas skolotājs

Medicīnas fakultāte

Bakalaura studiju programmas

- Farmācija
- Māšzinības

Otrā līmeņa profesionālā studiju programma

- Ārstniecība

Maģistra studiju programma

- Farmācija

Moderno valodu fakultāte

Bakalaura studiju programmas

- Angļu filoloģija
- Āzijas studijas
- Franču filoloģija
- Somugru studijas
- Vācu filoloģija

Maģistra studiju programmas

- Angļu filoloģija
- Franču filoloģija
- Vācu filoloģija

Otrā līmeņa profesionālās studiju programmas (ar iepriekšējo augstāko izglītību)

- Moderno valodu skolotājs
- Tulkotājs
- Tulks

Informācija par uzņemšanu:

- www.gribustudet.lv
- Tālrunis: 67034444
- E-pasts: lu@lu.lv

mmas Latvijas Universitātē

Pedagoģijas un psiholoģijas fakultāte

Bakalaura studiju programmas

- Pedagoģija
- Psiholoģija

Profesionālās bakalaura studiju programmas

- Psiholoģija
- Skolotājs. Virzienos:
 - Angļu valodas skolotājs
 - Kultūras vēstures skolotājs
 - Latviešu valodas un literatūras skolotājs
 - Lietišķās informātikas skolotājs
 - Mājturības/mājsaimniecības skolotājs
 - Pamatizglītības skolotājs
 - Speciālās izglītības skolotājs
 - Vācu valodas skolotājs
 - Veselības mācības un sporta skolotājs
 - Vizuālās mākslas skolotājs
 - Pirmsskolas skolotājs
 - Sociālais pedagogs

Pirmā līmeņa profesionālās studiju programmas

- Datorsistēmu un datortiklu administrēšana
- Pirmsskolas izglītības pedagogs

Maģistra studiju programmas

- Izglītības zinātne
- Pedagoģija
- Psiholoģija

Profesionālās maģistra studiju programmas

- Izglītības vadība
- Psiholoģija

Otrā līmeņa profesionālās studiju programmas (ar iepriekšējo augstāko izglītību)

- Pamatizglītības skolotājs (1.–4. klase)
- Pamatskolas angļu valodas skolotājs
- Pamatskolas latviešu valodas un literatūras skolotājs
- Sociālais pedagogs
- Sociālo zinību skolotājs
- Speciālās izglītības skolotājs
- Vizuālās mākslas skolotājs

Sociālo zinātņu fakultāte

Bakalaura studiju programmas

- Bibliotēkzinātne un informācija
- Komunikācijas zinātne
- Politikas zinātne
- Socioloģija

Otrā līmeņa profesionālā studiju programma

- Sociālais darbs

Maģistra studiju programmas

- Bibliotēkzinātne un informācija
- Komunikācijas zinātne
- Politikas zinātne
- Socioloģija

Profesionālā maģistra studiju programma

- Informācija un bibliotēkzinātne (uzņemšana 2007./2008. akad. gada pavasara semestrī)

Otrā līmeņa profesionālā studiju programma (ar iepriekšējo augstāko izglītību)

- Sociālais darbs

Teoloģijas fakultāte

Bakalaura studiju programma

- Teoloģija un reliģiju zinātne

Maģistra studiju programma

- Teoloģija

Otrā līmeņa profesionālā studiju programma (ar iepriekšējo augstāko izglītību)

- Reliģijas un ētikas skolotājs

Vēstures un filozofijas fakultāte

Bakalaura studiju programmas

- Filozofija
- Vēsture

Maģistra studiju programmas

- Filozofija
- Vēsture

Latvijas Universitātes filiāles un to realizētās studiju programmas 2007./2008. akadēmiskajā gadā:

Latgales filiāle

Daugavpili, Smilšu ielā 90, 204., 205. kabinets.
Tālrunis: 5442683, tālrunis/fakss.: 5442415
E-pasts: luppi@dpunet.lv

Bakalaura studiju programma

- Vadības zinības, nepilna laika klātie

Profesionālā bakalaura studiju programma

- Pirmsskolas skolotājs, nepilna laika klātie

Pirmā līmeņa profesionālā studiju programma

- Pirmsskolas izglītības pedagogs, nepilna laika klātie

Maģistra studiju programmas

- Pedagoģija. Virzieni: vispārīgā pedagoģija, pirmsskolas pedagoģija, sociālā pedagoģija, mākslas pedagoģija, nepilna laika klātie

- Vadības zinības. Virziens: īpašuma vērtēšanas vadība, nepilna laika klātie

Otrā līmeņa profesionālā studiju programma (ar iepriekšējo augstāko izglītību)

- Sociālais pedagogs, nepilna laika neklātie

Valkas filiāle

Valkā, Beverīnas ielā 3.
Tālrunis: 4725500, fakss: 4781194
E-pasts: unda.ozolina@lu.lv

Bakalaura studiju programma

- Pedagoģija, nepilna laika neklātie

Pirmā līmeņa profesionālā studiju programma

- Pirmsskolas izglītības pedagogs, nepilna laika klātie

Maģistra studiju programma

- Vadības zinības. Virziens: Starptautiskā ekonomika un bizness, nepilna laika klātie

Otrā līmeņa profesionālā studiju programma (ar iepriekšējo augstāko izglītību)

- Sociālais pedagogs, nepilna laika neklātie

OPEN iesaka:

apvieno labumus!

atver kontu, paņem Hansabankas
OPEN un ISIC karti bez maksas!

OPEN – maksā ar karti, saņem
atlaides un izmanto īpašos
piedāvājumus!

ISIC – saņem 500 atlaides
Latvijā un vēl vairāk ārzemēs!

komplektā bez maksas:

internetbanka – skaties iztērēto un arī saņemto naudu

mobīlā banka – bonusu mobīlajām sarunām

Hansa pensijas – ātrāk pieteiksies, vairāk uzkrāsies

piesakies kartei un uzzini vairāk
www.open.lv

Hansabanka
Swedbank

OPEN
HANSABANKAS JAUNIEŠU PROGRAMMA

PAGRIEZ PASAULI!

www.radionaba.lv

LIELA NAUDA BRĪVDIENĀM!

- alga sākot no LVL 300 mēnesī
- elastīgs darba grafiks
- veselības apdrošināšana un sociālās garantijas
- iespēja apvienot ar mācībām
- apmaksājam apsardzes darbinieka sertifikātu iegūšanas kursu

Pieteikties pa tālruni: 67813711
www.grifsag.lv

Ar cieņu, Jūsu apsardze.

ISBN 9984-770-98-2

**LATVIJAS
UNIVERSITĀTE**